OLAI BORRICHII
DE
USU PLANTARUM,
INDIGENARUM IN MEDICINA,
ET SUB FINEM,
DE
CLYSSO PLANTARUM, & THEE ſpecifico,
ENCHIRIDION.

HAFNIÆ,
Literis & Impenſis *Joh. Phil. Bockenhoffer*,
Reg. Maj, & Acad. Typogr. Anno 1690.

Florentiſſimæ
In
Regiâ Hafnienſi Academiâ juventuti, aliisqve ſaluti hominum natis ſalvere, & rem bene gerere.

EX qvo, inter cætera oficij munia, ad Floræ noſtratis divitias, delitiasqve aditum Vobis jam diu patefeci, non viſum fuit operæ, inani nomenclaturæ diverſæ herbarum ſtrepitu, aut, niſi in pompam, infrugiferis peregrini orbis germinibus plerisqve memoriam Veſtram fatigare; ſed uno, aut altero contentus nomine familiariori, ad uſum, & fructum in medendo direxi omnia, vires plantarum in excurſionibus partim botanicis, ſubjecto oculis germine ipſo, aperiens, partim ſcripto ex cathedrâ Academicâ uberiùs explanans: ſatis gnarus, plures Veſtri ordinis ad Divina pleniori impetu, qvàm ad Hippocratis, Theophraſti Ereſij, aut Dioſcoridis aſpirare oracula. Nunc ut ef-

ficaciùs, qvod mihi polliceor, qveam prodeſſe tum Artis ſaluberrimæ Candidatis, tum qvoqve iis, qvi apud nos ſacris operantur ſtudiis, & mecum toties in campum hunc vel deſcenderunt potitores, vel poſthac, ſi gravior jam ætas patiatur, deſcendent, ſcriptum hoc elucubravi, mole qvidem minutum, ſed forſan non inutile futurum illis, qvi vel ſibi olim, vel amicis, vel egenis, & hîc, & in mediterraneis qvoqve Cimbrorum, in remotis Norvvegiæ, Islandiæqve (ubi vix nomen Medici cognitius eſt, qvàm Pelopidarum) in illo vitæ triſtioris articulo opitulari deſiderabunt, & hac qvoqve viâ partibus ſinceræ charitatis defungi. Qvot enim ægri in agris, in littoribus, in rupium, ſylvarumqve aviis infeliciter pereunt, non tam defectu plantarum, qvas paſſim tellus, mater benigniſſima ſuppeditat, Indorum, Afrorumqve exoticis ſalubriores, ſed aſtantium ſæpe, amicorumqve ignorantiâ; qvam poſt hac ut paullatim etiam hac parte emendent, qvi è ſinu noſtro iſtuc, ut animarum Curatores proficiſcentur, per genium Chriſtianismi oro, obteſtor. Non poſſunt utiqve ſine incommodo, ſine pretio de afflictis mereri præclariùs, qvàm peractis ſacri muneris officiis,

hujus,

hujus, illius, iſtius plantæ, malo, convenientis, aperire uſum, atqve ita duplici nomine, tam inemptâ ſcientiá tot ſibi ægrotos devincire. Præivit viam licet Diviniori methodo Salvator Chriſtus, & animæ, & corporis, qvoties libuit, cœleſtiſſimus Machaon; ſed & hunc titulum exuere detrectavit Divus Lucas, etiam cùm totus amore cœleſtium ad genua Apoſtoli Pauli arderet, liqveſceret.

Verùm, ut in inſtituto pergatur, non fuit conſilium, ſcriptum hoc vernaculâ conſignare lingvâ, id qvod videri poteſt deſiderâſſe patria; qvippe propter idiomatum in plantarum nomine definiendo varietatem, non conveniunt ſæpe cum mediterraneis maritimi, cum inſulis inſulæ diſtantiores; cui malo occurritur latinâ, qvam Auditores noſtri per remotiſſima qvoqve ſeptentrionis ſparſi facilè reddent populariter, & ægris aſtantibusqve oſtendendo, intelligenter. Video autem hîc non defuturos, qvi glaciem hanc ab aliis fractam cenſebunt; qvibus ut neutiqvam adverſor, ita certiorem ab hoc opuſculo fructum audeo pæne Lectoribus ſpondere, cùm nec, ut Scriptores botanici, ſingulis plantis ſuas proximè hîc ſubjiciam virtutes, ſed ſingulis morbis

 plan-

plantas ſuas, ut non neceſſe ſit, ægrum per omnia ſcrutando volutari, ſed in morbo, qvo premitur, ſubitum inveniat ſubſidium. Accedit (& id palmarium eſt) qvòd ſine delectu, ſine varietate ſymptomatum, ſine normâ medendi in hoc argumento verſentur illi, atqve adeo id, qvòd non raro noxium eſt, in hoc, aut illo affectu improvidè commendent. Exemplum nobis miniſtabit *diarrhoea*, aut *dyſenteria*, in qvâ, ſine exceptione, laudant tormentillæ, pentaphylli, gladioli lutei radices, qvas æger ſanitatis avidus ſi ſtomacho inconſultè objecerit, adeo non tollent illæ morbum, ut tollant potiùs ægrum, qvòd ſine prævio levi cathartico vitioſos humores adſtringendo reddant ferociores. Sic in *cephalalgiâ* in unum vulgò conjiciuntur faſciculum, qvæ diverſiſſima operantur, adeoqve ægri, non intellectâ medendi ratione, cauſæ calidæ qvandoqve per imprudentiam opponunt calefactantia, frigidæ frigorifica, diſcrimine manifeſto. Neqve tamen laude ſuâ fraudandi Botanici, ut qvi proſeqvuntur inſtitutum ſibi iter; ſpargunt paſſim mella, qvæ colligant alij, & in favos, cellasqve juſtâ methodo digerant, & circumſpectè partiantur.

Mihi

Mihi autem præcipè hîc propoſitum fuit, largam ex Botanicis, Medicis, propriisqve tot annorum experimentis ſegetem indigenarum plantarum in diverſas veluti ſanitatis procurandæ claſſes diſtribuere, & levi, qvod dicitur, brachio medendi qvoqve attingere leges, ut, qvemadmodum in parvâ tabellâ Orbis terrarum repræſentari ſolet non inutiliter, ita in brevi hoc compendio totúm illud, & vaſtum Medicinæ latifundium uno velut intuitu conſpiciatur, in ægrorum, & præcipuè, egenorum ſolatium; nam divitibus, qvicqvit Arabs, & Indus metit, naſcitur; hi ubi preſſiùs inveſtigârunt vernaculæ telluris opes, recognoſcent noviſſimè, non novercam hîc eſſe patriam terram, ſed poſſe cum Ægypto, ſi pauciſſima exceperis, ſuis contentam bonis edurare. Valete, Hafniæ die XV. Novembr. Anni M.DC.LXXXVII.

De uſu plantarum indigenarum in MEDICINA.

A *Febri* non immeritò ducitur exordium, ut à malo corporis univerſali, & totum ſangvinem, omnesqve artus perambulante. Eſt autem *febris* inſigniter turbata ſangvinis miſtio, qvam receptæ in eum particulæ heterogeneæ varié inducunt, unde variæ febres oriuntur impetu, intervallis, violentiâ diverſæ, ex qvibus uſitatiores hîc, pro ratione inſtituti, breviſſimè attinguntur, ſubjectis ex plantarum indigenarum familiâ remediis.

In *tertianâ intermittente exqviſitâ* (qvæ alternis ſtato tempore diebus affligit, & tertiana duntaxat vocatur incluſivè, oriturqve præcipuè à bile in tubulis hepaticis & chyliferis ſtagnante, eoqve vitiatâ, atqve in ſangvinem demum admiſsâ) convenit initio *emeticum*, ſeu vomitorium ex *radice*, aut foliis aſari, *ſucco* ſedi vermicularis, & fumariæ, *acinis* baccarum ſambuci, *cortice* frangulæ. Deinde, horâ ante paroxyſmum unâ *diaphoreticum* ſeu ſudoriferum, ex infuſo *radicis* taraxici, cichorij, gentianæ, lappæ flavæ; *herbæ* agrimoniæ, fumariæ, geniſtæ, centaurij minoris, carduibenedicti, eqviſeti, anſerinæ, & inprimis chamæmeli vulgaris; *ſeminis* urticæ urentis, *rob* ſambuci,

buci. Qvibus accedat, ſi libet, aliqvid ſalis lixivi abſinthij, carduibenedicti, centaurij minoris, ut ſudor eliciatur potentiùs, & vaſa obſtructa aperiantur. Inter ſymptomata *ſitis* mitigatur *aquâ* acetoſæ, acetoſellæ, oxytriphylli, lactucæ hortenſis, cyani; *decocto* hordei, fragorum, ceraſorum acidorum, *ſucco* pomor. acidulorum. Lingvæ ſiccitatem lenit *folium* ſedi maj. impoſitum, aut ſuccus ejusdem aqvæ roſarum permiſtus. Pedibus æſtuantibus ſubjicitur *cataplaſma* ex centumnodio, lenticulâ paluſtri, ſedo majori, alſine. Ad carpos *epithema* ex floribus pulſatillæ, aut foliis ranunculi flammulæ, excitatâ veſicâ, & ſero inde prodeunte ſæpe ſolvit morbum. In *tertiana ſpuriâ* (qvæ ſtato tempore non redit, ſed ſæpius anticipat, & paroxyſmum ultra horas XII. producit, turbati ſunt præter bilem & alij humores) eadem fere proſunt remedia, & freqventandus *ſucci* vel *infuſi* fumariæ, gentianæ, abſinthij, cichorij, taraxici chamæmeli uſus etiam extra paroxyſmos. Miſſio ſangvinis circa principia morbi toleratur, ſi adeſt plethora, & circa finem purgatia, ut excludatur recidiva. *qvotidianâ intermittente* (qvæ ſtato tempore qvotidiè affligit, oriturqve præcipuè à pituitâ in ductibus glandularum ventriculi, pancreatis, vaſorum chyliferorum vitiatâ, & tandem infusâ ſangvini) vomitorium convenit ex iis, qvæ ante allata, vel ex *cortice* radicis eſulæ maj. ex *foliis* primis ſambuci adhuc in ſe involutis, ex *baccis* rhamni cathartici, *julis* juglandium. Poſtea utile eſt infuſum fumariæ, abſinthij vulg. lupi ſalictarij, geniſtæ, car-

dui tomentoſi, cardui ſphærocephali, chamæmeli noſtratis, unde ſimul *diaphoretica* fiunt, ſi calidè horâ unâ ante paroxyſmum aſſumantur. Atqve ut hîc ſudor exprimatur abundantior, prodeſt major vis ſalis lixivi carduibenedicti, fraxini, ut nimirum ad Scrup. ij. propinetur. Pedibus ſupponatur raphani minoris radix. *Si non affligit ſtato* tempore, ſpuria eſt, & potiùs *tertiana duplex* appellanda, qvæ iisdem ferè præſidiis tollitur, qvibus tertiana ſimplex ſpuria.

In *qvartanâ intermittente exqviſitâ* (qvæ tertio qvoqve die recurrit, qvarto incluſivè, oriturqve ab humore præcipuè acido, in ventriculi glandulis, pancreate, meſenterio, vaſis capillaribus meſaraicis vitiato, & poſtea ſangvini permiſto) convenit initio *emeticum*, & qvidem ex *infuſo* radicis hellebori nigri, rad. polypodij, aſari, *ſucco* ſedi vermicularis, ſi qvidem hæret adhuc in primis viis. *Si invaluit*, aperientibus, & acidum enervantibus opus eſt, ut radice angelicæ, filicis maris, gentianæ, acori; *herbâ* ceterach, ſcolopendriæ, fumariæ, *floribus* centaurij minoris, hyperici; *cortice* fraxini, *viſco* oxyacanthæ, *juſculo* raporum ſubacrium; præcipuè radice imperatoriæ, & oleo rutæ, *Bovvlæus* Anglus & radicem cicutæ laudat, ſed ibi cauto opus. Fracto jam pæne malo, etiam in paroxyſmo conveniunt ex helleboro nigro, & radice polypodij cathartica. Ex laudatis plantis vel infuſa parentur, vel decocta, vel extracta vel ſalia lixiva, pro arbitrio. *Si exqviſita non eſt*, ferè ut tertiana ſpuria curatur.

In *ſemitertianâ*, ſeu *hæmitritæo legitimo* (ubi qvotidiana

con-

continua, & intermittens tertiana miſcentur; apparet eſſe continua, ſed alternis diebus cum rigore & horore infeſtat. Diverſi hi humores è diverſis prodeunt latibulis, & fermenta ſua remiſcent ſangvini) id agendum, qvantum vires ferunt, ut tertiana primùm juguletur; id qvod poſt leve emeticum præſtabit ſuccus cichorij, fumariæ, taraxici cum cremore tartari *præparando; infuſum* carduibenedicti, & centaurij minoris *ſudorem exprimendo*; qvorum & ſalia eſſentialia, & lixiva hîc locum habent. Ceſſante tandem morbo, purgandum metu recidivæ. *Si horror non redit* alternis diebus, *ſpuria eſt*, & more qvotidianæ tractanda.

In *hecticâ febri legitimâ* (qvæ mitis qvidem apparet, ſed periculoſa eſt, ipſisqve partibus corporis ſolidis, etiam oſſibus, medullisqve pertinaciter inhæret, & tempore diſtributionis alimentorum evadit tandem conſpectior; naſcitur ex ulcere pulmonis, aut alterius partis notabilis, & corpus paulatim ad maciem redigit, nares reddit acutas, cutim aridam, & contractam) humectantia & leniter refrigerantia reqviruntur. Sed ante omnia, *ad cacochymiam minuendam* convenit initiò ſerum lactis, cui *radix* graminis, aſparagi, cichorij incocta eſt. Pòſt *ad temperandam humorum ex ulcere purulento acrimoniam*, *cremor* hordei, avenæ; ſerum lactis *herbâ* ſpinachiæ, endiviæ, lactucæ, marrubii albi; *floribus* prunellæ, borraginis, bugloſſæ, violarum, althææ, nymphææ albæ, papaveris rhoeados, echij Alcibiadei temperatum; *emulſio* ex ſem. cucum. cucurb. melon. papav. alb. Tandem

abſterſo ulcere, humor radicalis deperditus reſtituitur, & cicatrix inducitur *infuſo*(in lacte recenti) muſci terreſtris, & præcipuè ſaxatilis flavi, item pingviculæ Cluſti, & tandem florum, atqve radicis ſymphyti majoris. Qvod ſi calor tantillum augeatur ab uſu *infuſi* lactis, ſerum ejus ſubſtituendum. *Si hectica ſpuria eſt*, (qvæ jam ab ulcere partis alicujus ignobilis, jam ab obſtructionibus arteriolarùm capillarium, vel vaſorum chyliferorum oriri ſolet) ſæpius utendum aperientibus, *radice* cichorij, helenij, taraxici, aſparagi, graminis, *herbâ* cuſcutæ, geniſtæ, ſcolopendriæ, *cortice* fraxini; qvibus ſubinde aliqvid rhabarbari adjiciatur; pòſt ad ſuperius annotata veniendum.

In *febri malignâ* (qvæ continua eſt, & veneficæ naturæ, cum inſigni & plerumqve ſubitâ virium dejectione, pulſu freqventi, urinà ſæpe ſanorum ſimili, calore mitiori, qvâm pro morbi violentiâ, ſubinde & in cute maculis, contagium non raró ſpargens in adſtantes; cauſam agnoſcit ſubtiliùs, eoqve nocentiùs turbatam miſturam ſangvinis ab excitatiori, & , ut ita loqvar, ſpirituoſiori putredine, jam in corpore ex obſtructionibus natâ, jam alimentorum, aqvæ & aëris vitio nitroductâ) poſt miſſionem ſangvinis ante qvartum diem celebratam, itur ad alexipharmaca, qvæ ſudorem moderatum, ſed eò freqventiùs eliciant, in qvibus eſt *radix* morsûs Diaboli, bardanæ, ſcorzoneræ Hiſp. vincetoxici, gentianæ, rhabarbari monachorum, petaſiditis, biſtortæ, fæniculi, carduorum pæne omnium, tormentillæ, pentaphylli; *herba* ſcor-

ſcordij, alliariæ, ſcabioſæ, olſenichij, rutæ, pimpinellæ ſangviſorbæ; *flores* roſarum rubr. bugloſſæ, borraginis, violarum, ulmariæ; *fructus* rubi idæi, ceraſorum nigrorum, unde fiant decocta, infuſa, aqvæ ſtillatitiæ, qvibus ſubinde addatur ſaporis, & ſitis gratiâ, aliquid aceti roſacei, rutacei, calendulati, qvo & pulſus & nares, & tempora ſubinde irrorentur. *Alioqvin ſitim hîc reſtingvit*, aqva carduibenedicti, acetoſæ, acetoſellæ, ceraſorum acidorum, & florum eorundem, ſucco pomorum acidulorum redolentium imbuta; *decoctum hordei* radice ſcorzoneræ Hiſp. bardanæ, & fœniculi prægnans; *ſerum lactis* clarum foliis acetoſellæ, floribus borraginis & bugloſſæ, ſucco citri, aut rubi idæi medicatum.

In *peſtilentiâ* [quæ malignarum febrium violentiſſima eſt, & ſummus febris veneficæ gradus, in quo præter alia triſtia ſymptomata accedunt parotides ad aures, carbunculi, ſeu anthraces ſub axillis, & bubones, ut alibi, ita præſertim in ingvinibus] laudatur, ad ſudores ciendos, infuſum *radicis* angelicæ, petaſitidis, acori, gentianæ, bardanæ, morsûs Diaboli, ſcabioſæ, paſtinacæ agrariæ, imperatoriæ, pimpinellæ ſaxifragæ, tormentillæ, vincetoxici, ulmariæ, valerianæ, leviſtici, helenij; *herbæ* ſcordij, carduibenedicti, rutæ, galegæ, thalictri, veronicæ; *pulveres* baccarum hederæ arboreæ, baccarum herbæ Paris, & juniperi; *ſuccus* fl. calendulæ, cæpæ; rob ſambuci, juniperi aceto rutaceo permiſtum. Inter omnia nihil efficaciùs agit ſucco ſcordij, calendulæ, rutæ &c. dummodo aceto excipiatur, bibaturqve calidè; ſeqvente largo ſudore,

dore,ſed ad extremum, fœtido. Angli hodie laudant radicem aſari Virginiani, nec fruſtra; ſed qvod nonnulli eorum hîc etiam commendent radicem cicutæ, id eſt, quod ſecuriora deſiderat experimenta. Sitis caſtigatur iisdem, qvibus maligna ſimplex; inter amuleta referunt colchici radicem. Si *bubo* peſtilens, aut *carbunculus*, aut *parotis* retrocedit, aut recuſat maturari, imponatur cæpa in cineribus cocta, & pulvere ſcordij farcta, addito fimi columbini momento; vel imponatur eidem ex fuligine, ficu, & ſinapi emplaſtrum. Si hoc nondum ſatisfacit, aperiatur locus tumens butyro Antimonij liqvido, & poſtea cucurbitulis extrahatur venenum.

In *variolis* (qvæ tubercula ſunt, ſeu puſtulæ cum ichore purulento in ſummâ cute, partibusqve ei vicinis, quibus febris continua maligna accedit, nobis Smaapocker; cauſam reddunt, impuritatem ſangvinis materni, vel lactis nutricis, vel deniqve effluvia aëris heterogenea) obſtinatas papulas, & prodire reluctantes expellit *infuſum* ſeminis aqvilegiæ, napi, naſturtij hortenſis, raporum alborum, fæniculi; item *infuſum herbæ* ſcordij, carduibenedicti, ſcabioſæ; *florum* calendulæ, bugloſſæ, violæ tricoloris; *radicis* harundinis phragmitæ, *ſuccus* urticæ urentis, & deniqve ſal ſubflavus fraxini. *Si nimiùm ebulliunt humores*, mittendus parcè ſangvis ante eruptionem, pòſt neqvaqvam, nè retrocedant. Ante omnia, non cogendus æger ſtragulis nimiùm calentibus, aut pharmacis fervidioribus, ut ſubitò proruant, nè ex benignis, & *ſeparatis* evadant *confluentes*. Ubi prodiere, calor temperatus

tus efficit, ut ſenſim maturentur, ſicceſcant, decidant.

In *morbillis* [qvi nobis Meßlinger / etiam ex genere malignarum ſunt febrium, & ubi erupere, cutim tantùm maculis, aliqvando furfuribus exaſperant] qvòd eaſdem propemodum agnoſcant cauſas, qvas variolæ, eadem conducunt remedia, niſi qvòd ad plenam eorundem expulſionem, præ cæteris commendetur infuſum radicis petaſitidis.

In *Cauſo* (id eſt febri ardentiſſimâ, & ſiti propemodum inexſtingvibili, ſed nullis comitatâ ſymptomatibus diris; cujus cauſa abundantia ſangvinis, juvenilis ætas, meri potio liberalis, exercitia violenta) præter neceſſariam ſangvinis miſſionem etiam iteratam, & vomitum, ſi natura eò propendet, beneficio radicis aſari, malum placat ſerum lactis ſucco acetoſæ, acetoſellæ, fragorum liberaliter imbutum: idem ſperandum ab aqvâ endiviæ, lactucæ, cichorij; idem cremore hordei, ſive ptiſanâ ſucco rubi idæi, berberum, aut myrtillorum perfusâ.

In *febri lipyriâ* (ubi interiora ardent, frigidis exterioribus, pulſu parvo, formicante, oppreſſo; qvòd ab acido hoſtili ſangvis velut in grumos abeat, ſtagnetqve in vaſis majoribus, in minora ægrè penetret) agendum præcipue alexipharmacis diaphoreticis, *infuſo* rad. angelicæ, petaſitidis, morsûs Diaboli, & iis, qvæ ſangvinem reddunt ſubtiliorem, unde præcipuè locum hîc habent ſalia volatilia plantarum alexipharmaca, more Wedeliano præparata, ex carduobenedicto, ſcordio, rutâ, aliis; item ſal volati-

le ſu-

le fuliginis, Cornu Cervi, urinæ. Conveniunt & frictiones univerſales ex linteo aſperiori, & mox inunctiones ex aquâ juniperi, ſcordij, oleo anethi.

In *febri amatoriâ*, ſive *icteritiâ albâ* (qvæ virgines quandoqve infeſtat; erratica illa eſt cum pallore & langvore conjuncta; oritur ex mœrore, deſperatione conjugij &c. unde ſangvis paullatim aceſcit ſtagnando, menſes ſiſtuntur, ſuccedunt uterini affectus, abſurdæ imaginationes, adeo ut non rarò excantatæ videantur) potentiſſimè juvat conjugium; cujus ſpes ſi decollet, agendum aperientibus ex *rad.* hellebori nigri, bryoniæ ariſtolochiæ rotundæ, *herbâ* matricariæ, artemiſiæ rubræ, aliisqve antihyſtericis, & tandem chalybe. Inter plantas hîc nihil efficacius eſſentiâ fl. hyperici, aut infuſo ejus.

In *febri catarrhali* (qvæ cùm vehementibus capitis, pulmonum & meſenterij affectibus ſolet qvandoque ſupervenire, vitio pituitæ in ſangvinem copioſè irrumpentis) agendum per epicraſin pituitam incidentibus, & expurgantibus, de qvibus alibi, qvâ ſublatâ tollitur febris, cùm ſymptomatica tantùm ſit. Eſt autem ſymptomatica febris ſymptoma ratione morbi præcedentis, morbus ratione actionum, qvas lædit.

In *febri lumbricali*, ſeu *vermiculari* (qvæ qvotidiana eſſe ſolet, & à pituitâ vitiatâ oriri; licet aliqvando bilioſos qvoqve infeſtet, nam & in iis qvandoqve pituita vitiatur, cauſa mali non ſunt vermes, ſed ſignum; deſignant enim præſentem humoris putredinem, à qvâ & ipſi producti; nec enim ubi vermes, ibi ſtatim & febris. Poteſt tamen ali-

aliquando febris hæc à vermibus oriri, non tamen viventibus, ſed putreſcentibus à morte) eadem conveniunt, qvæ in *qvotidiana* intermittente, niſi qvòd ea qvoqve admiſcenda, qvæ adverſantur lumbricis, de qvibus ſuo loco.

In *febri epialâ,* ſive *algidâ* (ubi æger ſimul horrorem, frigus, & calorem ſed mitem ſentit, & id qvidem ad finem usqve paroxyſmi. Cauſa ejus, vitiata pituita tenax, ſive vitrea, qvæ ſenſim ingeritur ſangvini, & inæqvaliter: refertur inter *continuas,* qvia ſincerum intervallum non agnoſcit) convenit initiò *vomitorium* ex cortice radicis eſulæ majoris, acinis baccarum ſambuci, radice polypodii; hinc *extractum* abſinthii vulg. centaurii minoris, fumariæ, chamęmeli noſtratis; item *ſal* fraxini, geniſtæ, cichorii; deniqve leve *catharticum*, & id qvidem, ſi neceſſe eſt, iterandum.

In *febre colliqvativâ* (ubi æger plurimum ſudat, plurimum per alvum & veſicam egerit, & manifeſtè emaciatur; oritur malum ab ulcere in aliqvâ parte viſceris alicujus deliteſcente, & præſagit affuturam brevi vel hecticam, vel phthiſin, niſi caveatur) agendum initiò emulſionibus ex ſemine cucumeris, cucurbitæ, melonum, papaveris albi cum ſero lactis; hinc mitigato ſudore vertenda cura ad ulcus illud inteſtinum abſtergendum, & conſolidandum, de qvo uberiùs, ubi de *hectica, & phthiſi* agitur.

In *ſynocho putridâ* (ſive febri æqvaliter ſine intermiſſione à principio ad finem affligente, ſed moderatiùs; qvam veteres à putredine ſangvinis ſeroſi, in venâ cavâ ſtagnantis deducunt; ſed ægerrimè concipitur, qvomodo ſangvis in magnis vivi corporis vaſis qveat putreſcere; unde

C credi-

credibilius eſt, materiam fermentantem & vitiatam alicubi in meſenterio hærere, atque inde continuo lapſu, pro rata parte, in venas recipi, ibiqve turbas movere) poſt largam venæſectionem proſunt ſudorifera, qvæ ſerum illud putre per corporis poros exigant; inter qvæ laudatur ſal centaurii minoris, alkekengi, chamæmeli noſtr. ononidis ad ſcrup. ij. in aqvâ petroſelini, cuſcutæ, rubi idæi. Freqventetur & uſus Julapii ex aqvâ lactucæ, endiviæ, portulacæ, acetoſæ, nymphææ albæ, ſucco pomorum acidulorum cum ſyrupo de rubo idæo. Ceſſante morbo, inſtituatur ſemel atque iterum lenis purgatio, qvæ recidivam excludat. Robur poſtea nativum accedit, ex freqventi vſu *conſervæ* roſarum rubrarum, bugloſſæ, borraginis, violarum &c.

Synochus non putrida, ſive ephemara plurium dierum, (nam ephemara ſimplex unius diei tantùm eſt, eoque ſponte ceſſare conſvevit ſpiritibus abſtinentiâ pacatis) cùm malum hæreat præcipuè in ſpiritibus, ſive ſubtiliſſimâ parte ſangvinis, ſolet miſſione ſangvinis & diætâ refrigerante atque humectante ſopiri. Profuerit & uſus ſeri lactis endiviâ, acetoſella, lactucâ, ſucco pomorum acidulorum redolentium temperati. Accedat balneum aqvæ dulcis tepidum.

Numerantur & aliæ febres cum ſingultu, ſpaſmo, ſyncope, aliisqve ſymptomatis conjunctæ; qvarum ſublatis cauſis tollitur effectus. Sed jam ad morbos capitis &c.

In *intemperie cerebri, qvæ oritur à flatibus*, poſt leve catharticum, inſiſtendum carminantibus, radice leviſtici, herbâ veronicæ, floribus chamæmeli noſtratis, ſeminibus cari, anethi, leviſtici; *ſi oritur à ſangvinis nimiâ abundantiâ*,

confert,

confert, poſt miſſionem ſangvinis, diæta tenuis, hæmorrhoidum apertio, acidorum uſus; *ſi à bile*, diæta refrigerans & humectans, *infuſum* radicis cichorii, taraxici, fumariæ, cuſcutæ, acetoſellæ, *ſerum* lactis tamarindinatum, aut temperatum ſucco pomorum acidorum; *ſi à pituitâ*, poſt unam aut alteram evacuationem, decoctum corticis fraxini, tamariſci, radicum capparum, rad. chinæ, ligni gvajaci & ſaſſafras. Potenter etiam incidunt & attenuant pituitam ſalia carduibenedicti, chamæmeli, chelidonii maj. ſubflava; *ſi à nimiâ ſeri copiâ*, juvant diuretica, radix leviſtici, petroſelini, ſemen davci, paſtinacæ agreſtis, & præſertim *ſal* geniſtæ, ononidis, juniperi, qvæ & potenter expellunt urinam, & diaphoretica ſunt in aqvâ carduibenedicti, fæniculi, halicacabi; *ſi ab humore acido, ſive atrâ bile*, nihil præſentius *evacuatione* per extractum hellebori nigri, infuſum rad. polypodii, *alteratione* per ſerum lactis fumariâ, ſcolopendrio, cuſcutâ, filice, rad. cichorii, taraxici, graminis medicatum.

In *cerebri inflammatione*, poſt miſſionem ſangvinis convenit herba craſſulæ, portulacæ, ſedi majoris, herba & ſemen lactucæ, ſemen papaveris albi, flores nymphææ albæ, flores papaveris rhoeados, item aqva ex iisdem elicita.

In *cephalalgiâ à cauſâ frigidâ* prodeſt infuſum ſalviæ, majoranæ, ſerpilli, buxi, roriſmarini, florum lavendulæ; à *calida* infuſum lactucæ, portulacæ, acetoſellæ, ceraſor. nigror. flor. nymphææ albæ, roſarum rubrarum, emulſio ſeminum cucumeris, cucurbitæ, melonum, papaveris albi; à *pituitâ*, aqva foliorum tabaci naribus excepta, ſternutatorium ex flor. liliorum convallium,

ſuccus hederæ terreſtris in nares attractus; ab *humore acido* infuſum verbenæ, betonicæ, primulæ veris, fl. ſambuci, & tiliæ, ſeminis carduibenedicti; à *quacunque* radix, flores, & ſemina pæoniæ maris, item infuſum betonicæ, verbenæ, ſalia ex cephalicis plantis volatilia.

In *hydrocephalo, peccantem humorem exſiccat* infuſum radicis angelicæ, pimpinellæ ſaxifragæ, pæoniæ maris tormentillæ; florum fumariæ; ſeminis fraxini, pæoniæ maris, davci.

In *vigiliis nimiis, tumultuantes ſpiritus compeſcit* ſuccus lactucæ ſylveſtris, ſemen papaveris albi, ſemen lactucæ hortenſis, & infuſum ejus, odor & fumus ex herbâ, & ſemine anethi, infuſum muſci terreſtris, florum nymphææ albæ, florum populi; balneum pedum ex foliis ſalicis & atriplicis, bedegvar capiti ſuppoſitum, ſuccus vermium bedegvar temporibus illitus, ſic & oleum ſtillat. hyoſchyami affrictum; lactuca hortenſis ſub noctem cum aceto comeſa.

In *Comate vigili, ſpiritibus nimium agitatis modum imponit* emulſio ex ſemine cucurbitæ, cucumeris, melonum, papaveris albi, cum aqvâ lactucæ, aut portulacæ; tinctura radicum cynogloſſæ, acetum in qvo ſummitates rutæ, flores chamæmeli vulg. & roſarum rubrarum leniter deferbuerunt. Vel ℞. Aqv. lactuc. endiv. portulac. ceraſ. nigror. an. unc. ij, verbenæ unc. iiij, ſyr. fl. pæon. vel nymphææ albæ unc. ß, acet. roſac. Drachm. iij. Doſis unc. iv. Vel bibatur acetum rutaceum dilutius, in qvo ſemen naſturtii hyberni, & herba rutæ permaduerunt

In *Comate ſomnolento, ſive cataphorâ;* item caro, & lethargo, *ſpiritibus à pituitâ oppreſſis viam aperit* infuſum ſcillæ, ſalviæ,

ſalviæ, roriſmarini, thymi, ſerpilli, betonicæ, hyſſopi, meliſſæ, florum lilior. convall. lavendulæ, tiliæ, radicis hellebori nigri; lingva perfricetur radice pyrethri, & ſemine ſinapeos. Conducit qvoque aqva majoranæ, flor. tiliæ, flor. lilior. convallium.

In *Vertigine, qvando cerebrum primariò laborat*, actos in gyrum ſpiritus placat infuſum flor. lilior. convallium, primulæ veris, tiliæ, herbæ majoranæ, auriculæ urſi fl. flavo, rorismarini, *ſerpilli, meliſſæ; aqva & ſpiritus ceraſorum nigrorum, tinctura, & oleum ſerpilli;* ſpiritus roſarum rubrarum, liliorum convallium, lavendulæ; *ſuccus chærefolii, & aqva ejusdem, qvæ ter deſtillavit,* ſemen urticæ urentis, *ſemen carvi & ſinapeos* aceto immaceratum. *Qvando cauſa mali latet in hypochondriis*, agendum extracto radicis polypodii, herb. ſcolopendriæ, fumariæ, viſci qverni, ſeminis pæoniæ maris. Laudantur & apophlegmatiſmi ex radice pyretri, ptarmicæ, fl. lilior. convall. nigellâ Romanâ.

In *læſione memoriæ, fibras cerebri nimis extenſas, madidas, occalleſcentes in integrum reſtituit* infuſum meliſſæ, anteqvam floreſcat, collectæ, aqva & ſpiritus liliorum convallium, infuſum betonicæ, ſeminis, & radicis pæoniæ maris. Si *cerebrum ſiccius eſt*, proderit interiùs aqva ceraſorum nigrorum, exteriùs foveatur qvandoqve caput decocto fl. malvæ, althææ, betonicæ, nymphææ albæ, roſarum rubrarum.

In *delirio, à temulentiâ* juvat emulſio ſeminis cucurb. cucumer. papaver. albi, & melonum, item ſomnus, & miſſio ſangvinis; *à narcoticis* emeticum ex fol. aut radice aſari, ex infuſo rad. hellebori nigri, braſſicæ ſucco.

Qvin & odor ſalicis recentis ſolatur, & pedum balneum ex foliis ſalicis atqve villis cynosbati. *A veneficio*, ſalutare habetur infuſum flor. hyperici, infuſum viſci qverni, & baccarum herbæ Paris.

In *phreneſi, fervorem, acrimoniam, & motum inordinatum ſpirituum compeſcit* (præter freqventem venæſectionem) ptiſana, aqva lactucæ, acetoſæ, acetoſellæ, endiviæ, nymphææ albæ, bugloſſæ, violar. Martiarum; ſerum lactis chalybeitum, vel cum ſucco ribium, & nitro præparatum, acetum roſaceum. Aqvam lappæ perſonatæ hîc laudat Prævotius. Nec in malo, ſi invaluit, fugiendus qvandoqve ſuccus ſedi majoris, ſero lactis infuſus.

In *melancholiâ, ſpiritus animales ſubacidos, & obſcuros, qvorum cauſa ab hypochondriis plerumq́; oritur*, emendat radix hellebori nigri, radix cichorii, radix ſcorzoneræ Hiſpan. item infuſum fumariæ, cuſcutæ, epithymi, bugloſſæ, meliſſæ, betonicæ, borraginis, primulæ veris, rad. polypodii, corticis med. ſambuci in ſero lactis chalybeito. Convenit & ſpiritus ceraſorum nigrorum; ſal eſſentialis fraxini, hyperici, meliſſæ; ſal volatilis herbarum cephalicarum, rorismarini, lavendulæ, ſalviæ, majoranæ, liliorum convallium, &c.

In *maniâ, vapores melancholicos jam ex fumo velut in flammam erumpentes, & aqvæ forti ferreæ ſcobi infuſæ aliqvatenus ſimiles, adeoq́; ſpirituum animalium naturam turbantes* pacant ſenſim illa pharmaca, quæ melancholiæ opponuntur; ſed qvia malum hoc validius, freqventandus hellebori nigri uſus, tum ut per vomitum, tum ut per ſeceſſum agat; & nè longâ uſurpatione operetur tandem ferociùs, radix aceto priùs imbuenda. Inter ſpecifica

hîc

hic numeratur infuſum agrimoniæ, roris ſolis, flor. & ſemin. aqvilegiæ, anagallidis flore phœniceo.

ydrophobiâ, ſeu *rabie ex morſu furentis animalis*, vulneri mox applicetur allium contuſum, & ſcarificetur locus affectus. Si malum moram ibi contraxit, veniendum ad infuſum radicis hellebori nigri, gentianæ, pimpinellæ ſangviſorbæ, angelicæ, florum & radicis cynorrhodi, herbæ alyſſi Germanorum.

tremore corporis, & artuum, vitia nervorum corrigit, ſpiritus recreat, & flatus disſipat infuſum radicis helenii, foliorum betonicæ, urticæ urentis recentiſſ. fl. tanaceti, & primulæ veris. Si malum à nimio attactu vivi argenti eſt, ſudetur freqventer, aſſumpto infuſo radicis pimpinellæ ſaxifragæ. Exteriùs in omni tremore juvat affrictus ſpiritus hordei, in qvo folia & flores tanaceti, fl. lil. convallium, lavendulæ, & ſalviæ permaduerunt.

paralyſi vel partis unius, vel plurium, *interceptum ſpirituum curſum reſtituit* infuſum rad. hellebori nigri, rad. iridis noſtratis cœruleæ, raphani majoris, angelicæ, valerianæ, liliorum alborum; florum primulæ veris, levcoji lutei, hyperici, lavendulæ; herbæ abrotani, ſalviæ, ericæ, meliſſæ, roriſmarini, chamæpityos; ſeminis angelicæ. Perfricentur exteriùs membra oleis empyrevmaticis fraxini, angelicæ, liliorum convallium, ſalviæ, & præcipuè ligni colurni; item infuſo fol. tabaci in vino malvat. ſpiritu hordei.

In *ſpaſmo, & convulſione, violentam muſculorum verſus ſuum principium retractionem à materiâ acri nervos pungente oriundam* ſiſtit infuſum, aqva, & ſpiritus

ſerpilli,

ſerpilli, ſpiritus tanaceti, lavendulæ, granorum juniperi verbenæ; qvæ & exterius affricentur; ſicut & oleum majoranæ, ſerpilli, tanaceti.

In *epilepſiâ idiopathicâ* laudatur infuſum rad. pæoniæ maris dentariæ, valerianæ pratenſis, imperatoriæ, fraxinellæ filipendulæ, ſaponariæ; herbæ millefolii, meliſſæ, rutæ crucigeræ, ſambuci ſalignæ, origani, hormini, roris ſolis viſci qverni, & colurni, baccarum herbæ Paris, florum calendulæ, tiliæ, bugloſſæ, ceraſorum nigrorum, ſeminis pæoniæ maris. Item ſpiritus liliorum convallium, ceraſorum nigrorum, tanaceti, thymi, florum calendulæ. In *ſympathicâ, cujus cauſa ab inferioribus membris producitur*, radix hellebori nigri, ejusque extractum, infuſum herbæ glycypicri cum ſtipitibus, ſcolopendriæ, radicis bryoniæ, pæoniæ maris. Pueris in paroxyſmo inflandus in fauces tabaci fumus, ut ad vomendum ſtimulentur. Adultioribus in paroxyſmo, per os violenter diductum, ingerendum erit oleum rutæ, & naribus inflandus florum lil. convallium pulvis.

In *apoplexiâ, ut nervi obſtructi aperiantur*, ſtatim à miſſione ſangvinis propinandum radicis, aut foliorum aſari infuſum; & poſtquam materia peccans vomitu nonnihil excreta eſt, ingerendus ſp. lilior. convallium, foliorum tabaci, roriſmarini, ceraſorum nigrorum, lavendulæ cum aqva apoplecticâ dilutiori, aut fl. tiliæ. Si moram res patitur, veniri qvoqve poteſt ad infuſum radicis hellebori nigri, imperatoriæ, herbæ betonicæ, majoranæ, ſalviæ; florum levcoji lutei, tiliæ, hyperici; ſeminis ſinapeos, erucæ, imperatoriæ. Oleum ſtill. ligni colurni hîc etiam commendatur. Qvin & pulvis errhinus paretur ex flor.

liliorum

liliorum convallium, & tantillo radicis pyretri. Si malum permittit inducias, curatur ut paralyſis.

In *incubo* ſeu *ephialte*, aſthma illud nocturnum, quod quandoque epilepſiæ præludium eſt, expeditur emetico ex radice, aut foliis aſari; item ex rad. hellebori nigri; poſtea curatur iis pharmacis, quæ epilepſiæ medentur; item ſpiritu fuliginis in aqua cari, lavendulæ, fæniculi.

In *catarrho*, ſerum vitioſum, & pituitam ex glandulis capitis in nares, & fauces deſcendentem educit cortex radicis eſulæ majoris, radix bryoniæ, frangulæ, ſuccus cæparum, iridis noſtratis, & raphani majoris in aqv. rutæ. Quòd ſi *craſſum* eſt id, quod excernitur; dicta jam pharmaca proſunt, ut & infuſum hyſſopi, ſerpilli, lavendulæ, ſideritidis purpureæ, corticis fraxini, veronicæ. Si *tenuius, & ſero ſimile*, præſtat infuſum florum papaveris albi, ſeminisque ejus, item radicis althææ, caryophyllatæ, cynogloſſæ. In *utroque*, ſi nimis invaleſcit, fiat errhinum ex aquâ majoranæ, chæmæpityos, liliorum convallium, hormini, folior. tabaci, cum ſucco betæ rubræ. Si *ſuffocativus eſt* & præ reſpirandi difficultate minatur mortem, ingeratur ſtatim ſyrupus frangulæ eâ copiâ, ut vomitum cieat; accedat infuſum aſari, aut corticum interiorum ſambuci, item foliorum ſcillæ, aut cæparum.

In *debilitate viſus*, tunicas oculorum, ſpiritus, nervos opticos firmat vinum radice helenii, chelidonii majoris, & valerianæ temperatum. Fit & pulvis ex ſemine fæniculi, petroſelini, ſileris montani, anethi; & ex iisdem, ſi placet, infuſum. Oculis inſtillatur aqua cyani, hieracei, conſolidæ regalis, fæniculi, lyſimachiæ cœruleæ, cichorii, fumariæ, ſambuci, dentis leonis, radicis helenii.

Quibus in hoc malo *pituita* quoque moleſta eſt, utantur infuſo florum evphragiæ albæ, & ſale volatili radicis helenij, unde vinum evphragiâ prægnans, atque helenii radice, ſenibus utile eſt.

In *ophthalmiâ*, ſanguinem in tunicam adnatam effuſum, ferventemque imminuit venæſectio liberalior; & poſtea inflammationem mitigat epithema ex aquâ flor. cichorii, roſarum, echii Alcibiadei, ſambuci, cyani, linariæ, aparines, chelidonii majoris, ex mucilagine ſeminis cydoniorum. Farina erucæ occipiti imponenda.

In *catarractâ*, ſeu albugine, nobis Hvide ſtar/ quoties pituita nondum in tunicam, ſed nebulam tantùm coaluit, poſt univerſalia utendum eſt radice chelidonii majoris, valerianæ majoris, ſemine fœniculi, floribus evphragiæ albæ; item infuſo florum cyani, conſolidæ Regalis, herbæ lactucæ ſylveſtris. In oculos inſtilletur ſuccus foliorum chelidonii majoris, aqua, quæ in foliis dipſaci colligitur, liquor veſicularum ulmi, aqua florum roriſmarini, aut radicis caryophyllatæ.

In *guttâ ſerena*, quæ nobis ſorte Star / ſi nervus opticus planè induruit, & cavus eſſe deſiit, fruſtra ſperatur auxilium, licet oculus ipſe appareat ſaniſſimus; ſi autem radiorum aliquid adhuc tranſit, tentanda fortuna eſt (poſt univerſalia) *infuſo* radicis valerianæ majoris, chelidonii majoris, florum euphragiæ albæ, *ſalibus volatilibus* plantarum earundem, *ſternutatoriis* ex foliis tabaci, majoranæ, floribus evphragiæ albæ, ſemine fœniculi.

In *ſuffuſione*, obſtructio circa pupillam nata ab humore lento, poſt univerſalia, tollitur aquâ fœniculi radici gentianæ affusâ, & oculis inſtillatâ; item aquâ verbenæ, lyſimachiæ

ſimachiæ cœruleæ, anagallidis flore phœniceo, florum convolvuli, cyani, levcoji bulboſi, hyſſopi, foliorum dipſaci.

In *ſurditate* nondum confirmatâ, nervo auditorio tantùm obſtructo, non coalito, inſiſtendum aperientibus; inſtilletur in aures aqua generoſa carduibenedicti, ſuccus cæparum cum ſpiritu vini, ſuccus raphani maj. oleum rutæ, in quo vermes ligni querni macerati ſunt, oleum amygdalarum amararum expreſſum, ſuccus vincæ pervincæ, oleum carvi, oleum ſiliginis, tinctura flor. lavendulæ, rorismarini, betonicæ, majoranæ, vincæ pervincæ. Sunt & qui ex rad. raphani maj. turundam formant, auri immittendam.

In *tinnitu aurium*, ſi *à flatu eſt*, inſtilletur tinctura ſeminis rutæ, & cari, vel admittatur in aurem per tubulum vapor hederæ terreſtris, vel fumus herbæ Mercurialis exſiccatæ, item mentaſtri, vel ſuccus vermium ligni querni cum tantillo olei rutæ. Si *pituita* abundat, aut *bilis*, catharticis convenientibus utendum. Aliàs qvæ ſurditati medentur, etiam hîc ſpondent opem.

In *hæmorrhagiâ narium ſymptomaticâ*, opus propemodum naturæ relinquendum; ſi *ex violentâ ſternutatione, lapſu, contuſione*, &c. naſcitur, poſt miſſionem ſanguinis ex adverſi lateris brachio, propinetur emulſio ex ſemin. cucum. cucurb. melonum, papav. albi, cum aquâ plantaginis, burſæ paſtoris, cichorii; naribus intrudatur turunda ex lupi crepitûs laciniis. Confert & hîc *radix* nigellaſtri recens, *radix* pimpinellæ ſanguiſorbæ, hyoſcyami albi, cichorii, *herba* equiſeti, lagopodis, centumnodii, burſæ paſtoris; *flores* lyſimachiæ luteæ, gallii lutei, *ſemen* plan-

 taginis,

taginis, ſophiæ chirurgorum, & thlaspios ſcutati; fungus betulæ accenſus, & mox ab exſtinctione naribus immiſſus, ſuccus ſedi majoris naribus & ore hauſtus, vel ejus loco ſuccus urticæ. Nec inutile fuerit, lintea aceto roſaceo, & nitro imbuta verendis admovere.

In *gravedine*, ſeu *coryzâ*, non convenit humorem tenuem in nares cum impetu proruentem ſtatim ſiſtere, ſed potius educere ſternutatoriis ex aquâ fl. lilior. convallium, aquâ radicis hellebori nigri, radicis ranunculi flammulæ, ſeminis thlaspios ſcutati, & majoranæ naribus exceptâ. *Si violentius ruit*, non alienum fuerit incraſſantibus uti, ut diacodio, ſyrupo de ſem. papaveris albi, &c.

In *paralyſi lingvæ*, præter ea, quæ de *paralyſi* antè allata ſunt, proderit affricare lingvæ, & fræno ejus *oleum* aniſi, *ſpiritum* ceraſorum nigrorum, calendulæ, ſerpilli, primulæ veris; *folia* tabaci, *ſemina* erucæ, *radicem* pyretri.

In *ſcabritie lingvæ*, conducit mucilago ex ſemine cydoniorum, lenticulâ paluſtri, ſucco ſedi majoris, aquâ plantaginis.

In *ptyeliſmo*, ſi ſymptomaticus eſt, paret gargariſmos ex foliis myrti, plantaginis, nummulariæ, quercûs, ex baccis roſæ caninæ, & eorum aquâ ſtillatitiâ.

In *oris fœtore*, ſi cauſa eſt impuritas ſtomachi, valet radix imperatoriæ, ireos Florentinæ, cydonia, cortex citri, ſemen erucæ; ſunt & qui lyſimachiam purpuream loco amuleti è collo ſuſpendant.

In *dolore dentium*, affluxus humorum acrium educendus (poſt venæſectionem) foliis tabaci maſticatis, radice pyretri, ſemine leviſtici, ſtaphidis agriæ, ſinapios; item *ſiſtitur oleo* origani cretici, buxi; *decocto* herniariæ, radi-

ci-

cis pentaphylli, raphani majoris, tormentillæ, filicis, pimpinellæ ſaxifragæ: item herbæ ſalviæ, rutæ, betonicæ, anſerinæ, ſaturejæ, thymi, gummi hederæ.

In *dentium corroſione*, quæ plerumque ſcorbuti ſoboles eſt, opportunum remedium eſt infuſum plantarum antiſcorbuticarum, rad. gentianæ, raphani majoris, lappæ maj. flavæ, herbar. abſinthii, centaurii minoris, trifolii paluſtris. Quin & mundentur dentes à cibo, & manè, aquâ ſubſalsâ cum tantillo ſeminis cochleariæ, naſturtii hyberni, & florum aquilegiæ permiſtâ: accedat dentiſcalpium buxeum reliquias ciborum, & tartari expurgans.

In *dentium mobilitate*, quæ à ſenio, ſcorbuto, acribus humoribus, contineatur frequenter in ore decoctum radicis pentaphylli, chelidonii minoris, filicis maris, herbæ anſerinæ, herniariæ, fragarię, foliorum quercus recentium, florum roſarum rubrarum, conorum abietis recent. baccarum prunor. ſylveſtrium, ſeminis aquilegiæ, gallarum, cum tantillo aluminis.

In *gingivarum tumore ſcorbutico*, poſt univerſalia perfricentur ſępe gingivæ decocto florum, & ſeminis aquilegiæ, foliorum ſalvię, ſedi vermicularis, florum malvę arboreæ. Vel ex his fiat pulviſculus, vel unguentum addito ſemine cochlearię & melle limpido, cum aluminis & ſal. tartari momento.

In *relaxatione uvulæ* fiat gargariſmus ex radice tormentillæ, pentaphylli, herbę auriculę muris, uvularię, anſerinę, florum ſumach, baccar. prunor. ſylveſtrium, quibus adjiciatur nonnihil aluminis.

In *tonſillarum inflammatione ſimplici* parentur gargariſmi, & cataplaſmata ex herbâ trachelii, floribus jacobææ, mal-

væ arboreæ, aquilegiæ. Si *pertinacior* eſt, & cum *tumore* juncta, addatur herba chærefolii, fragariæ, hepaticæ nobilis, anſerinæ, ſcabioſæ, flores meliloti, & caprifolii, atque inſtituatur venæ ſectio. Si tumor feſtinat *in abſceſſum,* inſtandum gargariſmis ex florib. chamemeli, ſambuci, trachelii, prunellæ, malvæ arboreæ, ſeminis anethi: maturitate cognitâ vel aperiendus ſcalpello abſceſſus, vel collutione ex ſpiritu vini Gallici communi, quâ repetitâ ſponte ſolet aperiri. Ulcus colluatur decocto herbæ carduibenedicti, veronicæ, betonicæ, prunellæ.

In *anginâ,* ſæpe muſculi gulæ, vel aſperæ arteriæ ob interceptum ſanguinis curſum inflammantur; ubi poſt miſſionem ſanguinis locum habent, quæ in tonſillarum inflammationibus laudantur. Accedat pro gargariſmo decoctum corticis nucum, ſedi majoris, portulacæ, plantaginis, craſſulæ cum tantillo nitri, aut aluminis, præſertim initio, ut affluxus materiæ novæ impediatur; poſtea agendum floribus meliloti, prunellæ, trachelii, chamemeli, ſemine lini, & althææ, ut quod influxit, maturetur. In quem uſum laudatur quoque cataplaſma ex radice iridis noſtratis cœruleæ recenti, cum butyro inſulſo, aut oleo olivarum, & gargariſmus ex albo Greco. Cataplaſma ex nido hirundinis cum aquâ ſambuci precipuè adhibetur in *anginâ nothâ,* que ab irruente pituitæ copiâ oritur, in quâ initio quoque confert infuſum radicis, & foliorum aſari, ceparum, ſcillae, herbae hyſſopi, marrubii, pulmonariae. In *priori* tanquam ſpecificum aeſtimatur decoctum fungi ſambucini propinatum.

In *ſtrumâ, ſeu ſcrophulis,* ubi pituita viſcida in glandulis colli induratur, & membranae tandem proprie includitur,

poſt

poſt univerſalia convenit infuſum radicis ſcrophulariȩ, vincetoxici, filipendulȩ, bellidis minoris, gladioli aquatici, bryoniȩ, herbȩ & florum lamii albi, chamaedryos, aparines, paronychiȩ primȩ, atriplicis, jacobȩȩ. Ex his ipſis, aut ex baccis viſci querni, radicis bryoniȩ, & cynogloſſȩ, florib. chamȩmeli paretur cataplaſma cum oleo oliv. in quo vivi lacerti virides deferbuerunt. Quin & raporum decoctum ſpiſſius frequenter applicetur.

In *aſperitate tracheæ arteriæ*, ubi à fumo, nucibus, clamore, humore acri raditur, auxilio eſt ſyrupus de Althęâ, violarum, infuſum fl. verbaſci maris, malvae arbor. ſeminis lini, bismalvae. Si unà adſit pituita acris, utiliter additur infuſum, vel ſyrupus eryſimi, hyſſopi, ſeminis urticȩ urentis, radicis iridis, & helenii.

In *peripnevmoniâ*, quȩ oritur à ſanguine in pulmonum ſubſtantiam effuſo cum reſpirandi difficultate, tuſſi, & febre continuâ; & in *pleuritide verâ*, quȩ à ſanguine in plevram irrumpit, vicina inflammat, tuſſim, febrim, & dolorem in latere pungentem excitat, eadem remedia conveniunt, quia eædem adſunt cauſȩ; immò ſȩpe pulmones ſimul cum plevrâ laborant. Locum hic invenit, praeter miſſionem ſanguinis repetitam, infuſum ſeminis cardui mariae, carduibenedicti, papaveris rhoeados, davci, herbȩ ſcabioſȩ, bellidis, tuſſilaginis, flor. lappȩ perſonatæ, & cynosbati, putaminum nucum, atque ex his prȩparati pulveres, item oleum lini recens propinatum. Si *expectoratio difficulter procedit*, itur ad oxymel ſcilliticum, ſyrupum de cȩpis, de hyſſopo, de glycyrrhizâ, aquam chamȩmeli, ſeminis urticȩ urentis, & paſtinacae, ſuccum naſturtii hyb. recentem. Exterius applicatur cȩpa lacti

incocta,

incocta, panis calidus oleo anethi & chamęmeli perfuſus. In *plevritide nothâ*, quę pręcipuè à flatibus eſt, (quanquam & vera, & notha quandoque miſcentur) extenditque magis, quàm pungit, & ſępe febri vacat, pręter uſum ſeminis carduimarię, carduibenedicti, cari, aniſi, juvant exteriùs calidè applicata cataplaſmata ex flor. chamęmeli, meliloti, ſemine anethi, cumini, paſtinacę ſylveſtris, baccis lauri, cum aquâ ſambuci, anethi, abrotani, aut oleo anethi cocto. In *peripnevmoniâ ſolâ*, laudatur infuſum radicis acori, helenii, ſummitates thymi, ſemen erucę, ſinapi.

In *empyemate*, ubi pus in pulmonibus extra vaſa majora colligitur ſine febri, & aliquando ſine tuſſi, flacceſcente ſenſim corpore, curatur antiphthiſicis, ut infuſo hederę terreſtr. marrubii albi, veronicę, tuſſilaginis, ſi abſceſſus verſus fauces aperitur; ſi *ſtagnat intus abſceſſus ſine motu verſus fauces*, agendum infuſo radicis helenii, eryngii, raphani majoris, roris ſolis, ſinapi, cępis, cibariis ſalſis, longis itineribus, ut ſeſe aperiat.

In *vulnere pulmonum*, ferri, aut ſclopi violentiâ illato opportunè ſuccurrit, niſi vaſa majora diſcerpta ſunt, infuſum herbę ſaniculę, alchimillę, fragarię, pulmonarię maculoſę, hederę terreſtris, bellidis minoris, radicis & florum ſymphyti majoris, vel hauſtum ore, vel per ſiphonem ingeſtum.

In *ulcere pulmonum*, ſive *tabe verâ*, ſive *phthiſi* (quę naſcitur ab humore acri pulmones erodente, & ſenſim cum hecticâ febri inducit ſputum ſępe cruentum, tandem etiam purulentum) convenit pręter abſtinentiam ab acribus, *infuſum radicis* althęę, ſymphyti majoris, eryngii, tuſſilaginis,

laginis, pimpinellæ ſanguiſorbæ, herbæ ſaniculæ, bugulæ, veronicæ, hederæ terreſtris, ſcolopendrii, pulmonariæ maculoſæ, pinguiculæ Cluſii, marrubii, prunellæ, millefolii, piloſellæ, muſci ſaxatilis flavi; *florum* roſarum rubrarum, roris ſolis, bellidis minoris; *ſeminis* aniſi, lini, althææ; *fungi* ſaligni rubri, lac à butyro ſuo expeditum, hordeacea omnia, & avenacea, *ſuccus* betulæ cum melle, *oleum* lini recens cum cereviſiâ tenui ſæpe hauſtum, *ſerum lactis* gnaphalio, tragopogo, parietariâ, muſco querno, floribus hyperici, anagallidis rubræ temperatum.

In *aſthmate*, ſive anhelâ reſpiratione (quam compreſſio bronchiorum pulmonis, vel obſtructio eorundem producit) præter univerſalia, pugnandum expectorantibus, oxymelle ſcillitico, ſyrupo cæparum, tabaci, hyſſopi; *item* infuſo radicis helenii, leviſtici, bardanæ, ari, raphani majoris, iridis noſtratis, angelicæ, petaſitidis, bryoniæ, ſcabioſæ; *herbæ* eryſimi, thymi, pulegii, marrubii albi, origani ſylveſtris, ſonchi aſperi, alliariæ; *florum* caprifolii, althææ, *corticis* frangulæ, *ſeminis* urticæ, fænıculi. Puerorum *tuſſis ferina* cum aſthmate juncta compeſci ſolet infuſo muſci pyxiodis, vel muſci querni vulgaris in hydromelite, item ſyrupo frangulæ, ſucco pulegii.

In *tuſſi*, (quæ ab acri humore irritata membranas pulmonum inquietat) *ſi ſicca eſt*, utendum humectantibus, emulſione ſeminis cucumeris, cucurbitæ, melonum, papaveris albi, hordeaceis, ut præparetur materia, & humida evadat. *Humida* autem, ſi multum *viſcidæ materiæ* ejicitur tuſſiendo, tollitur expectorantibus, infuſo *radicis* raphani majoris, helenii, polypodii, *herbæ* hyſſopi, tuſſilaginis, marrubii albi, veronicæ, verbenæ, artemiſiæ

rubræ, origani ſylveſtris, ſcabioſæ, *ſeminis* aniſi, fæniculi, davci, violarum Martiarum, paſtinacę, item aquâ parietarię, polypodii, ſucco eryſimi, & raporum. Si *materia aqvoſa, & ſero ſimilis*, craſſeſcet, & mitigabitur infuſo radicis lappę majoris, florum althææ, muſci ſaxatilis flavi, & pręcipuè papaveris, ut ſyrupo è ſemine papaveris albi, & diacodio.

In *hæmoptyſi* (cùm ſanguis vel præ copiâ, vel acrimoniâ tusſi rejicitur) poſt miſſionem ſanguinis, adſtringendum leviter radice caryophyllatę, tormentillę, geranii gruini, pentaphylli, conſolidę majoris, pimpinellę ſanguiſorb. pruni ſylveſtris; *herbâ* nummularię, ſaniculę, bugulę, prunellę, burſę paſtoris, centumnodii, equiſeti, gnaphalii albi, menthę criſpę, anſerinę, millefolii, muſci querni; *floribus* ulmarię, cyani; *ſemine* lini, plantaginis, ſumach, papaveris rhœados, urticæ urentis, vel ſucco ejus, tritico; ex his vel fiat pulvis, vel infuſum, non niſi tepidè propinandum. Solet & hîc oleum lini recens cum fructu in cibariis adhiberi.

In *palpitatione cordis* (ubi inordinato motu cietur ob acrimoniam ſanguinis, tumorem partium, flatus, animi pathemata, &c.) cura ad cauſas vertenda. Si *plethora* adeſt, aut *motus animi* vehementior, poſt miſſionem ſanguinis, quies convenit; ſi *acrimonia humorum*, agendum emulſionibus è ſemine cucumeris, cucurbitæ, melonum, papavereis, hordeaceis, ſero lactis, violarum Mart. floribus imbuto; ſi *flatus*, ſufficit infuſum ſeminum davci, cari, fæniculi, anethi, & herbæ meliſſæ; ſi *calculi, vermes, pituita viſcida* (quam, ſi cruenta apparet, polypum vocant) tentanda cura radice & ſucco raphani majoris, ſale

radicis

radicis pimpinellæ ſaxifragæ volatili, ſpiritu fuliginis camini. Alias hîc inter ſpecifica numeratur *radix* caryophyllatæ, fraxinellæ, ſcorzoneræ Hiſpan. doronici Alpini ; *flores* borraginis, bugloſſæ, violarum, alyſſi Germanorum, cyani, echii Alcibiadei, ulmariæ ; *herba* cardiaca, aſperula odorata, lingua cervina ; *fructus* rubi idæi.

In *deliqvio animi*, ſive λιποθυμία, ubi pulſus ferè ceſſat, (ſi enim planè aboletur, ſyncope appellatur) ob interceptionem ſpirituum vitalium, à terrore, nuncio triſti, dolore vehementi, nimiâ ſanguinis profuſione, affectu hyſterico producta) recreandi ſpir. aquâ meliſſæ generoſiori, ſpiritu liliorum convallium, roſarum, ceraſorum nigrorum, fuliginis. Huc referenda, quæ in epilepſiâ, & apoplexiâ opem ferunt. Aliquando vomitus confert, causâ in ventriculo ſtagnante. Sæpe revocatur pulſatio liberali affuſione, & potatione aceti, in quo radix pimpin. ſanguiſorbæ, flores roſarum, tunicæ, levcoji flavi, violarum, calendulæ, ſambuci, conſolidæ regalis, rutæ, vim ſuam depoſuere.

In *mammarum inflammatione*, duritie, pulſatione, à lacte vaſa ſanguinea nimiùm extendente ſæpiùs profectâ, non alienum eſt, poſt miſſionem ſanguinis ex pede (ſi nihil obſtat) ſtatim tranſire ad victum tenuem, & refrigerantem, atque hinc ad topica ; in quibus confert cataplaſma tepidum ex farinâ avenæ, radicis althææ, liliorum alborum, ſeminis fœnigræci, & lini cum aquâ ſambuci. Sunt quibus placet cataplaſma ex farinâ fabarum, ſiliginis, & fegopyri, meliloto, foliis hyoſcyami, ſenecionis, rapis coctis, cretâ, & aquâ cicutæ. Si *durities* perſeverat, applicanda ex rapis, chærefolio, & ſolano cum ſemine altheææ,

thææ, & fœnigræci, pulticula; ſi *flatus* adſunt, adjiciendum ex ſemine carvi, & anethi auctarium; ſi exulceratio, advocandum ex lampſanâ, althæâ, & ſenecione cataplaſma; ſi *ſciſſura,* aut *excoriatio,* petendum ex gnaphalio albo, geranio, floribus gallii flavi, & verbaſci maris cum amylo ſubſidium. Sciſſuras commodè glutinat ceraſinum gummi, & pulvis tragacanthi inſperſus.

In *defectu lactis,* à morbo, ætate grandiori, vitio ſanguinis, lacuna ſarcitur copioſiori uſu herbæ, & ſeminis fœniculi, anethi, florum polygalactis, herbæ lactucæ ſylveſtris. Amuleti loco nonnulli ſuſpendunt inter mammas nutricis radicem pimpinellæ ſaxifragæ horis ſeptem, item herbam verbenæ ſub axillis. Quin & *Velſchio* credimus, aquam verbenæ potam hîc convenire.

In *lactis nimiâ abundantiâ* parciùs alenda nutrix; apponendum mammis ex ſemine cumini, chærefolio, & tantillo radicis cicutæ cum muriâ & aceto cataplaſma. Alii ſolam cicutæ aquam applicant linteo quadruplicato tepido, aut rectiùs panno cœruleo exceptam, ſapone etiam axillæ cavæ impacto. Nec ab re fuerit, addidiſſe herbam petroſelini, geranii & plantaginis aquaticæ.

In *coagulatione lactis,* ex defectu ſeri ſanguinis plerumque oriundâ (unde tumores duri, immò ulcera ſubinde pullulant) bibat liberaliùs nutrix ſerum lactis, aut cereviſiam tenuem ſemine fœniculi fœtam, vinum dilutius, ſed nullo modo acidum; comedat juſcula carnium, quibus herba petroſelini, & folia braſſicæ viridis incocta; applicet mammis cataplaſma ex radice althææ, & malvæ, floribus

bus meliloti, ſemine fœnigræci, ut coagulum lactis emolliat.

In *Cancro mammarum*, id eſt tumore earundem duro, fœdo, punctim dolorifero, rarò pus, ſæpius ſerum fœtidum effundente, ubi ſeſe aperuit (cujus prima origo ex guttis aliquot ſanguineis, extra vaſa ſua, ex ictu, mœrore, abundantiâ ſanguinis, temere elapſis, & paulatim ibi aceſcentibus, atque hinc contagione vicinarum partium funeſtis proficiſcitur) rarò à plantis ſecurum petitur auxilium, ubi provectius malum eſt, tutiùs à ferro chirurgi. Tentanda tamen via eſt frequenti uſu radicis hellebori nigri, ejusque ſale eſſentiali & volatili. Quin & aqua ejusdem inſignem vim habet. Aptum quoque hîc eſt *infuſum radicis* polypodii, ari, ariſtolochiæ rotundæ; *herbæ* fumariæ, lupi ſalictarii, ſcordii, urticæ urentis, geranii vulg. marrubii nigri, rutæ, ſolani cum baccis; *florum* gallii flavi, hyoſcyami albi, buglosſæ, borraginis. Tanquam ſpecificum, exteriùs laudatur ſuccus bellædonnæ, ut emolliens & diſcutiens, ſuccus chelidonii majoris, ſuccus ſolani ejus, quod glycypricon vocatur, & aqua ejusdem, item aqua lunariæ, & gnaphalii albi. Securiùs tamen hæc pharmaca adhibentur in *ſcirrho cancrode doloris experte*, ubi plerumque rem in ſalvo conſtituunt.

In *œſophagi ulcere* ab acribus humoribus producto, lentè potandus radicis & florum althææ ſyrupus, item mucilago ſeminis cydoniorum cum momento gummi ceraſi, item infuſum ſeminis lini. In *deglutitione læsâ*, ex reſolutione nervorum œſophagi, utendum iis, quæ paralyſi interiùs, exteriusque opponuntur. In *obſtructione* à bolo majori, à ſpinâ piſcis &c. deglutitâ, præter pul-

 ſationem

ſationem dorſi iteratam intrudenda per filum ferreum, incurvum ſpongiola, quæ in ventriculum præcipitet; id quod alii moliuntur virgâ balænatiâ.

In *ventriculi imbecillitate, à bile* per pylorum infusâ, cibisque ex eo corruptis, adhibeatur ex aſari radice, aut foliis emeticum, exhibeantur juſcula radice cichorii, aut aquâ ejusdem, & roſarum, item lactucâ, endiviâ, portulacâ, violis Martiis, ribium, fragorum, berberum ſucco condita. Si à *pituitâ nimiâ ructibus acidis comitatâ*, præter univerſalia vocetur in uſum radix acori, gentianæ, juglandes conditæ, ſemen leviſtici, petroſelini, fæniculi, cortex citri, & aurantiorum; præſertim ſi flatus unà infeſtent; ubi & olea ſtillatitia affricentur ſcrobiculo cordis ex abſinthio, pulegio, caro, cumino, anetho, rutâ, fæniculo, temperata oleo chamæmeli cocto, nè partem exulcerent.

In *ulcere ventriculi* proſunt ea, quæ in œſophagi ulcere. In *vulnere* autem *ventriculi*, præter manum chirurgicam in ruſtico Pruſſiaco feliciter attentatam, temperentur modicè cibaria ophiogloſſo, virgâ aureâ, radice althææ, & ſymphyti majoris, cum momento gummi ceraſi, vel tragacanthi. In *ardore ventriculi* (qui inprimis à bile os ejusdem arrodente oritur) conducit, præter cretam molliorem, & cornu Cervi uſtum &c. *vomitio* per aſarum procuranda, poſtea folia quercûs prima & adhuc in ſe involuta, ſaccharum roſaceum, cichorii, & taraxici radix. Si malum eſt, ut fit quandoque, *ab humore aliquo auſtero, & adſtringente*, convenit, ut priùs, *vomitio, catharticum*, & ari, atque acori radix; ſed *abſinthium, & mentha* quacunque formâ hic meritò regnant, quæ in biloſis ſæpe no-

xia

xia præſertim abſinthium. Utile quoque eſt *infuſum* radic. ariſtolochiæ rotundæ, althææ, baccarum cynorrhodi; *Cerevisia* ſalvià, ſerpillo, caro temperata. Scrobiculo cordis affricetur oleum in ventriculi imbecillitate laudatum ſuperiùs.

In *vomitu,* ſi ab acri humore periſtalticam agitationem inducente manat, efficax eſt aqua menthæ, & roſarum, cydonia condita, conſerva abſinthii, menthæ, florum acaciæ noſtratis; florum ſymphyti, acetum flor. cyani cum ſale abſinthii flavo, radix ari, & acori condita. Fiat & exterius epithema ex abſinthio, menthâ, caro; aut ex iisdem oleum loco affecto affricandum. Si *à calculo renum,* ſponte ceſſat, translato in veſicam calculo. *Si ſangvis vomitu rejicitur,* plerumque is à pulmonibus eſt, atque adeò floridus & ſpumoſus apparet, de quo in hæmoptyſi actum; *ſi à ventriculo,* concretus cernitur, & cum nauſeâ excernitur; in quo malo, poſt miſſionem ſanguinis, aſſumenda radicis ſymphyti majoris conſerva, vel radix tormentillæ, pentaphylli, gladioli lutei; miſcendum cibariis tantillum gummi ceraſi, aut Arabici, aut tragacanthi.

In *ventriculi anorexiâ,* ſive *proſtrato appetitu,* quem vel nimius bilis lentæ allapſus excitat, vel frequens crapula, vel acidi naturalis defectus, id agendum, ut bilis illa noxia emetico tollatur, diæta ſtrictè obſervetur, & acidum deficiens paulatim reſtituatur cibariis ſubacidis. Aliàs roborabitur poſtea ventriculus extracta abſinthii, centaurii minoris, gentianæ, ſi peccat præcipuè pituita; acori, ari, caryophyllatæ, pimpinellæ ſanguiſorbæ, cichorii radice aut extracto, ſi ab immodi-

co vino, aut cerevifiâ fibræ ejus tonum perdidere; acetariis varii generis, acetoſellâ, allelujâ, aceto cyani, ſi nimio uſu purgantium, aut alkalium, nativo ſuo acido exutus eſt.

In *fame caninâ*, ſeu *appetitu nimio* (ubi acidum peccat & copiâ & plerumque auſteritate, quæ juſtam ciborum diſtributionem obturando impedit, & corrumpit eosdem verius quàm fermentat) poſt univerſalia, & teſtacea, prodeſt radix ari, & acori, ſal ſubflavus abſinthii, centaurii minoris, gentianæ, fœniculi: non tamen eo usque ut acidum nativum planè obtundatur.

In *nimiâ ſiti*, ſive à febrium oritur fervore, humidum ſtomachi nativum debilitante, ſive à vigiliis, inediâ, evacuationibus nimiis corpus exſiccantibus, ſubſidio eſt emulſio ex ſemine cucum. cucurb. melonum, & papaveris albi, item julapium ex aqu. acetoſellæ, acetoſæ, allelujæ cum ſyrupo cydoniorum, & momento gummi ceraſi, aut tragacanthi. Accedant poma acidula, ſucci ribium, berberum, ceraſorum acidorum. Sitis hydropicorum, ubi humiditas loco errat, non exſtingvitur, niſi æger obſtinatam ſibi imperet abſtinendi legem.

In *ſingultu* (qui oritur ex acri humore fibras ventriculi primùm contrahente, & mox rapiente in conſenſum diaphragma) poſt univerſalia placatur affectus hic ſpaſmodes ſyrupo de ſemine papaveris albi, diacodio liquido, cydoniis conditis, ſemine anethi, & oleo ejus ſtillatitio, ſemine dauci, aniſi, aquâ menthæ, oleo ſalviæ cum decuplo ol. amygd. dulcium permiſto.

In *cholerâ morbo* (cùm humores ob ſummam acrimoniam ventriculum, & inteſtina cum vicinis partibus convel-

lunt,

ſunt, & ad egerendum ἄνω & κάτω ſollicitant) cauſà, ut venenum, fructus à bufonibus, araneisve perreptati, fungi noxii, tollitur vomitione per aſari radicem, aut folia; ſiſtitur malum ſyrupo de ſemine papaveris albi, diacodio cum aqua fœniculi, aut carduibenedicti, oleo olivarum copioſè aſſumpto, butyro, juſculis pinguioribus. Tandem mitioribus jam ſymptomatis, convenit ſimplex infuſum roſarum rubrarum, ſpongiæ ſalignæ, roſæ caninæ, ſenecionis, herbæ portulacæ & endiviæ.

In *lumbricis*, tum *longis*, tum *minutis*, ſeu *aſcaridibus* (à quibus, deficiente nutrimento, rodentibus vicina, cruciatus; à mortuis putreſcentibus febris vaga oritur) prodeſt radix gentianæ, graminis canini, ſcrophulariæ, filicis, petaſitidis, helenii, fumariæ bulboſæ; *herba* abſinthii, ſcordii, corallinæ, cardiacæ, marrubii albi, marrubii aquatici, Kunigundis, hellebori nigri, abrotani; *flores* hyperici cum ſemine, fl. perſicorum, tanaceti cum ſemine, ſtœchadis citrinæ, centaurii minoris, *ſemen* cinæ, lupi ſalictarii; *ſuccus* allii, raphani majoris, glycypicri, naſturtii hortenſis; ex quibus fiunt infuſa, pulveres, aquæ, epithemata. *Lumbrici lati* vix cedunt, niſi diuturno uſui radicis filicis dictæ, & ſi id remedium tardius, Mercurio dulci.

In *herniâ*, ubi inteſtina excidunt, & quandoque omentum, poſt aptam repoſitionem, & ligaturam convenit *radix* ſymphyti majoris, caryophyllatæ, filipendulæ, ſigilli Salomonis; *herba* perfoliatæ, herniariæ, ſaniculæ, lunariæ, hippogloſſi, cannabinæ aquaticæ, geranii columbini, ſerratulæ, pinguiculæ Cluſii, muſci querni, herbæ Kunigundis, nummulariæ, filicis floridæ; *ſemen* ſophiæ chirurgo-

turgorum. Hinc præparetur vel pulvis, vel infuſum, item emplaſtrum, cujus ope ſangvis ſenſim redditur medicatus, & velut balſamicus, atque ruptura, prӕſertim in junioribus, tandem coaleſcit. *Qvando ad umbilicum tale qvid excidit*, (*exomphalon* vocant) reponitur, ligaturâ coërcetur, foveturque locus decocto muſci qverni, florumque prunellæ, & emplaſtrum adſtringens apponitur. Laudatur infuſ. conſolid. Saracenicæ, & perfoliatæ toto anno bibitum.

In *herniâ aqvosâ* (ubi ſcrotum aqvâ ad tactum fluctuante diſtenditur) poſt univerſalia multum præſtat ſuccus iridis noſtratis aqvas copiosè educens; item ſal geniſtæ, juniperi, ſtipitum fabarum, cruciatæ, ononidis ſubflavus in aqvâ craſſulæ, unde & per ſudores, & urinas ſerum peccans excluditur. Poros madentes placidè claudit radix caryophyllatæ, filipendulæ, filicis floridæ, bellidis minoris. Confert & arena calens ſcroto ſubinde admota.

In *herniâ ventosâ* (ubi ſcrotum flatu diſtenditur, qvod levitas, preſſio, & ſonus declarat) poſt univerſalia ſudor ſæpè eliciatur *infuſo* calente ſeminis cari, cumini, anethi, fœniculi, aniſi; vel radicis leviſtici, imperatoriæ, pimpinellæ ſaxifragæ; admoveatur cataplaſma ex iisdem cum baccis lauri & oleo ejusdem, atque farinâ fabarum.

In *herniâ carnosâ* (ubi teſticulis carnoſum qviddam adnaſcitur, digitis & pondere internoſcendum) niſi freqvens uſus corticis radicis ononidis ferat opem, quod *Sculteto* obſervatum, vel faſciâ ſuſtinendum onus, vel ad ſectionem veniendum. In *varicosâ herniâ* etiam faſciâ opus eſt, ſectio periculi plena. Locum hîc habet radix hellebori nigri, & polypodii, ut craſſamentum ſangvinis va-

rices

rices generans expurgetur, pharmaca & cibaria ad ſiccum declinent. In *berniâ gutturis*, ſive *bronchocele* bibitur cum fructu cinis ſpongiæ ad dies XXVIII. ſi verus *Qvercetanus*.

In *procidentiâ ani* (ubi extima portio inteſtini recti foràs prolabitur) parti affectæ in locum ſuum repoſitæ adſpergendus pulvis ex gallâ, roſis rubris, cortice radicis pruni ſylveſtris, muſco qverno, ſucco prunorum ſylveſtr. Interiùs confert rad. tormentillæ, pentaphylli, biſtortæ, *herba* eqviſeti, *flores* roſar. rubrarum. Vel inſideat æger, qvoties exoneravit, aſſeri qverno lævigato, & calenti, cui inſpergatur pulvis ſubtilis gallæ, radicis plantaginis, aut muſci qverni.

In *vulnere, aut ulcere inteſtinorum*, qvod à gladio, cultro, globo, acribus humoribus oritur, præmiſſo leni cathartico (ſi neceſſe eſt) & miſſione ſangvinis, non inutiliter adhibentur ſubinde decocta, infuſa, pulveres vulnerarii ex *radice* plantaginis, pentaphylli, pimpinellæ ſangviſorbæ; *herbâ* Kunigundis, virgâ aureâ, eqviſeto, piloſellâ, alkimillâ, millefolio, matriſylvâ, pyrolâ, hepaticâ albâ, ſaniculâ, hyperico, agrimoniâ, lyſimachiâ luteâ, betâ rubrâ. Item *clyſteres* ex iisdem, præſertim in ulceribus inteſtini recti, ubi adjiciantur roſæ rubræ, flores bugulæ, farina triticea.

In *Paſſione iliacâ* (ubi dolor in tenuibus inteſtinis urget, & ſæpiùs ſupra umbilicum, cum convulſiva alvi obſtructione, & rejectione excrementorum per os) *ſi in causâ eſt excrementorum durities*, propinetur manna, butyrum inſulſum, oleum oliv. aut amygdalarum dulcium, juſcula pingvia cremore tartari imbuta; clyſteres applicentur

ex oleo chamæmeli coĉto, & oleo caſtorei; *ſi inflammatio*, decoĉtum hordei temperetur aquâ portulacæ, endiviæ, ſemine papav. albi, ſyrupo nymphææ albæ: clyſteres fiant ex florib. malvæ, althææ, verbaſci, decocto raporum alborum, ſemine lini, & althææ; ſi *à flatibus*, utendum carminantibus, ut in colicâ; *ſi ab acribus*, convenit emulſio ex ſem. cucumeris, cucurbitæ, melonum; althææ, ſymphyti floribus; ſem. papaveris albi cum ptiſanâ, & vitello ovi: quin & ſæpius bibatur rapor. alborum decoctum cum ſaccharo. Clyſteres ſint ex lacte, fl. malvæ arboreæ, mucilagine cydoniorum, albumine ovorum.

In *paſſione colicâ*, (quæ inteſtinum colon præcipuè afficit, ſæpe tamen etiam vicina) *ſi malum eſt ab ingerente ſe bile*, convenit *emulſio* ex ſemine cucum. cucurb. melonum, papaveris albi, fœniculi; item *ſerum* lactis tamarindinatum, ſperma ceti præparatum. *Si ab acido*, proderunt ſalia volatilia, ut ſal Cornu Cervi volat. ſal volatile ſuccini; *ſi à flatibus*, agendum carminantibus, *radice* pimpinellæ ſaxifragæ, leviſtici, filipendulæ; *herbâ* veronicæ, hederæ terreſtris, chamæmeli, marrubii albi, tanaceti; flore filicis floridæ; membranâ quæ juglandis medullam interſecat; ſemine fœniculi, carvi, cumini, aniſi, dauci, angelicæ, anethi, ſale abſinthii in vino, vel aquâ cari; item aquæ abſinthii quadruplo, aquæ cinamomi ſimplo, miſtis; oleo lini recenti hauſto. Confert & hîc clyſter ex emollientibus & carminantibus cum decocto capitis vervecis, aut pedum vituli; item ex carminantibus aquæ aquæ incoctis epithema; & diaphoreticum ex ſale centaurii min. carduibenedicti cum aquâ fœniculi, & momento ſyrupi papaverei.

In

In *alvi nimiâ adſtrictione, ſi eſt ab auſtero quodam ſucco* fibras inteſtinorum obtundente, vel diætæ ſiccioris vitio, leniter humectantia proſunt, ut pruna cocta, paſſulæ minores illotæ, potus liberalior, cerevifia radice lappæ majoris flavâ, cortice fraxini, herbâ carduibenedicti, meliſſæ condita, freqvens uſus butyri recentis, olei olivar. olei amygdal. dulcium; juſculis incoqvantur flores althææ, malvæ, parietariæ; umbilici regio ſubinde inungatur pingvedine anſeris, felle animalium, oleo chamæmeli, & colocynthidis cocto, melle Mercurialis. *Si eſt ab averſione bilis,* ut ſtimuli, *in aliam partem corporis,* qvod in ictericis contingit, agendum iis, quæ in *Ictero* laudantur.

In *lienteriâ,* cum alimenta per alvum citiùs egeruntur, & qvidem indigeſta, propter nimiam fibrarum laxitatem, aut lacteorum vaſorum obſtructionem, poſt leve catharticum, freqventetur uſus rhabarbari, cum aqvâ roſarum: poſt moram aliquam roborandum radice filipendulæ, foliis qvercûs, coronopo, burſâ paſtoris, menthâ criſpâ, quâcunque formâ aſſumptis. Si *malum eſt à nimio uſu frigidorum, aut pingvium,* mutanda diæta; *ſi à fungis,* pugnandum emeticis, alexipharmacis; *ſi ab ulcere inteſtinorum,* uſurpanda ea, quæ ſuperiùs in hoc malo laudata. *Cœliaca pasſio,* cùm ſit quaſi primus lienteriæ gradus, ut illa tractanda eſt.

In *diarrhœâ,* ſi critica eſt, non ſiſtenda; ſi ſymptomatica, bilis copioſa, quæ ſæpè mali cauſa eſt, educenda rhabarbaro iterum, iterumque poſt modicè adſtringendum *radice* tormentillæ, caryophyllatę, filipendulę, gladioli lutei: *herbâ* anſerinæ, ulmariæ, burſæ paſtoris, hederæ terreſtris, hepaticę albæ, lagopodis, plantaginis, foliis quercûs,

 coro-

coronopi, geranii gruini, gnaphalii albi, Knavvel; myrtillis ſiccis, ſorbis, & prunis ſylveſtribus in furno exſiccatis, farinâ tritici, baccis roſæ caninæ, ſemine lapathi acuti, flore rubro, glandibus toſtis. Potus ſit vinum rubr. Gallicum ſtypticum non niſi leniter acidum, vel ſerum lactis, cui radix tormentillæ, pentaphylli, aut cydonia incocta; vel cerevisia tenuis, in quâ ovi vitellus & albumen deferbuêre. Clyſteres freqventententur ex furfuribus triticeis, roſis rubris, lacte, vitello ovi cum momento terebinthinæ ſubacto, item ex ſero lactis, in quo aliquot chalybis candentis fruſta ſibilare deſierunt. *Si malum eſt ab hypercatharſi*, confert diacodium, theriaca, qvies; *ſi à venenis*, emeticum lene, & poſtea alexipharmacum.

In *dyſenteriâ*, ſive freqventi fæcum alvi cum materiâ ſæpe cruentâ, ſæpè purulentâ dejectione, eâque dolore moleſtâ, qvam humores acres undecunque orti, & ſæpe contagium ſpargentes inducunt, progrediendum ferè ut in diarrhœâ, ſed ſollicitiùs, & freqventer advocandus rhabarbari uſus, ſæpiùs tamen infuſum ejus, quàm pulvis. Primis ab inſultu diebus, ſi dolor horribilis, ferendus opiati alicujus uſus: poſteà non item, metu gangrænæ, imò ſphaceli. Dolores aliàs leniendi aſſumptâ mucilagine ſeminis cydoniorum cum tantillo tragacanthi; item clyſteribus in diarrhœâ laudatis; cataplaſmatis ex floribus jacobææ, & butyro frixo. In adſtringentium uſu parcus ſit Medicus, donec cauſa mali plenè evacuata; & tum qvidem præter ea, qvæ allata ſunt in diarrhœâ, conveniunt *radix* biſtortæ, pentaphylli, acetoſæ, pimpinellæ ſangviſorbæ; *herba* auriculæ muris, alchimillæ, polygoni, aparines, eqviſeti, lycopodii, lunariæ, nummulariæ, ſtœbes.

Cibaria

Cibaria proſunt ex animalium extremitatibus, ovis recentibus, pulmentariis triticeis, oryzâ, paſſeribus marinis in lixivio maceratis, & poſt, lixiviô ablutô, coctis atque comeſis. *Si dyſenteria plures ſimul corripit*, atque ita tranſit in naturam veneni, intermiſcenda qvandoque alexipharmaca, in qvibus eſt quoque radix tormentillæ, ſcabioſæ, morſus diaboli, herba ſcordii, carduibenedicti, veronicæ, & tandem terra ſigillata, bolus Armena, &c.

In *fluxu hepatico*, ut appellari conſvevit, (ubi poſt excrementa ſangvis per alvum excernitur ſine dolore, ſine ſuſpicione hæmorrhoidum; non quidem ex ipſo hepate, ſed ex vaſis ſangvineis inteſtinorum exilibus in extremitate nimis hiantibus ob acrimoniam humorum) egregiam opem præſtat rhabarbarum, quod ſimul & acrimoniam expurgat, & vaſorum extrema roborat; confert & conſerva roſarum rubrarum ſimplex, *radix* cichorii, bellidis, *infuſum* radicis plantaginis, ſemenque ejus, ſyrupus urticæ urentis, cydonia condita, ſuccus inſpiſſatus cynosbati, tandem etiam chalybeia.

In *teneſmo*, (id eſt, in continuâ excernendi per alvum cupidine, ſine fructu, & cum intenſo dolore) ſi malum oritur *à frigore*, convenit identidem clyſterem admovere ex floribus chamæmeli, verbaſci albi, meliloti, malvæ, violarum, roſarum, ſemine lini, althææ, fœnigræci; ſi *ab acrimoniâ humorum*, aut *auſteritate* potiùs *adſtrictoriâ*, præmiſſis clyſteribus, per epicraſin leniter purgandum, agendumque iis, qvæ ſuperiùs *in alvi nimiâ adſtrictione* commemorata ſunt. Si *dolor vehemens*, jungatur clyſteribus adductis ſemen cydoniorum; *ſi humores ſalſi, aut bilioſi,* jungantur, ſi libet, inteſtina agnorum, aut vi-

tuli

tuli cerebrum. Si malum *à calculo*, aut *lumbricis*, e quoque dirigenda cura.

In *hæmorrhoidum dolore*, (qui ex acrimoniâ ſangvinis ortu intenſior eſt in cœcis, quàm apertis) prçter miſſionem ſangvinis applicetur epithema, vel ex floribus linaria verbaſci albi, cum tantillo ſucci ſedi majoris, vel ex *ra dice* ſcrophulariæ, ſcabioſæ, *foliis* ſerratulæ, becaburgae matriſylvae, plantaginis aqvaticae, porri, floribus ſene cionis. Convenit & ex iisdem clyſter cum lacte recen ti. Qvin & per os aſſumere licet pulverem ex radice ſcrophularię, & chelidonii minoris. Amuleti locô por tatur in crumenâ radix ſcrophulariae recens, & inte ſcapulas craſſula. *Si tumor adeſt, aut tubercula*, nondum apertis hęmorrhoidibus, vel aperiantur hirudinibus, v ſcarificatione, vel affrictu panni aſperi, vel ungvento e medullâ colocynthidis cum oleo amygd. dulcium. Epi thema quoque hîc paretur ex florib. linarię, cinere ſub ris peruſti cum pingvedine capi, flore lactis, & moment croci.

In *hæmorrhoidum fluxu nimio*, (qvem producunt ſępiùs ar mata, vina generoſa, exercitia valida, unde ſangvis acr redditur tenuisque, qui tunicas pertundit) pręter mis nem ſangvinis è brachio utilis eſt pulvis ex rhabarbaro poſteà ad uberiorem adſtrictionem, ex *radice* pentaphyl li, *herbâ* ſideritidis, eqviſeti, burſę paſtoris, lagopodi millefolii, muſci querni, *floribus* galeopſidis purpur fœtentis, lamii albi. Loco affecto admoveantur lacin ex fungo betulae, aut lupicrepitu compreſſo. Interi convenit roſar. rubrarum conſerva cum tincturâ floru bellidis, aut radicis pentaphylli. Extra laudatur cing

lu

lum ex foliis hellebori nigri recentibus, & conquaſſatis, nudoque corpori circumfuſis.

In *obſtructione meſenterii* (ubi vel vaſa lactea, vel meſaraica, vel pancreas obſtruuntur à pituitoſis, aut auſteris humoribus, item à flatibus) veniendum ad leniter aperientia, *radicem* aſparagi, apii, graminis, taraxici, cichorii, bryoniæ, ruſci, rubiæ tinctorum, leviſtici, tragopogi, *herbam* Kunigundis, cuſcutæ, fumariæ, agrimoniæ, geniſtæ, virgæ aureæ, centaurii minoris, brancæ urſinæ, geranii Robertiani, lupuli, chærefolii, linariæ, perſicariæ maculoſæ, pinguiculæ Cluſii, kaly geniculati, ſonchi aſperi, tragopogi, marrubii, aſperulæ; *ſemen* aniſi, dauci, anethi, quæ vel formâ infuſi, vel decocti uſurpentur; vel præparetur ex iisdem ſal eſſentialis, vel aqua ſtillatitia generoſior. Hinc per epicraſin expurgetur humor vitioſus rhabarbaro; & tandem ſuccedant roborantia ex *radice* acori, ari, gentianæ, *herbâ* abſinthii, betonicæ, hepaticæ nobilis, roriſmarini; laudantur hîc *coni* abietis, &, ſi neceſſe eſt, chalybêia.

In *obſtructione hepatis*, ſi naſcitur *ex pituitâ* cum ſanguine crudiori allabente, unde ſenſim tumor, durities, ſcirrhus; eadem medendi ſervetur ratio, quæ in obſtructione meſenterii; ſi eſt *à largiori potu frigido, ſanguinis inopiâ, craſſioribus nutrimentis*, mutanda in meliorem ſtatum diæta eſt, & utendum cibis euchymis, vino generoſiori, & per intervalla, rhabarbaro. Si accedat *inflammatio*, opportunum eſt poſt miſſionem ſanguinis infuſum *radicis* cichorii, taraxici, fœniculi; *herbæ* farfaræ, hepaticæ albæ, hepaticæ nobilis, cuſcutæ. Si *ſcirrhus* ſe ingerit, præter ea, quæ laudata ſunt, conveniunt acidulæ, & chalybêia; exterius emplaſtrum de cicutâ.

In *hydrope aſcite* (ubi aqua ex vaſis ſanguineis minutis, aliquando & ex lymphaticis flaccidioribus, & hiantibus erumpit in cavitatem abdominis) duo ſcopi proponuntur: unus, ut aqua vitioſa evacuetur, alter, ut roborentur partes debiles. *Inprimum intendunt* aperientia, quæ in meſenterii obſtructione memorata ſunt; & præter ea, *radix* vincetoxici, evpatorii cannabini, angelicæ, petroſelini, iridis noſtratis, ſcorzoneræ Amagricæ, polypodii, morſus diaboli; *herba* chamædryos, kali geniculati, tripolii, impatiens; *ſemen* ſophiæ chirurgorum, thlaſpios acerrimi, fraxini; cortex eſulæ, & extractum ejus, cortex tamariſci & medius ſambuci; *ſuccus* bryoniæ, betulæ, & inprimis cortex frangulæ, & ſuccus iridis noſtratis cœruleæ, allium, ſyrupus de ſpinâ cervinâ. Et quia per urinas commodiſſimè liberatur æger, non omittendus hic ſal juniperi, geniſtæ, ononidis non ſpinoſæ, fraxini, chamæmeli, alkekengi, ſtipitum fabarum in aquâ petroſelini, aut chærefolii. *Secundus ſcopus attingitur* infuſo corticis fraxini, ſumach, decocto ligni gvajaci, & ſaſſafras, item chalybe, ſi res poſtulat. Emplaſtrum convenit de baccis lauri.

In *hydrope tympanite* (ubi abdomen à flatibus præcipuè diſtenditur) poſt purgantia per epicraſin convenit infuſum ex ligno ebeni, gvajaci; ex *ſemine* cari, cumini, anethi, fœniculi, davci, leviſtici; *baccis* juniperi, lauri, cum ſale geniſtæ, item ſpiritus ſaſſafras. Perfricet ſe æger ſpiritu frumenti, cui allium infuſum.

In *levcophlegmatiâ ſeu anaſarcâ* (ubi exteriores muſculi corporis, non abdomen, ut in tympanite, diſtenduntur ſero vitioſo) præter emeticum, & poſtea frequentem uſum

rhabar-

rhabarbari, laudatur extractum gratiolæ, centaurii minoris, carduibenedicti, gentianæ; ſpiritus cochleariæ, naſturtii aquatici, ſyſimbrii cardamines, aqua nucum juglandium recentium ſtillatitia. Sed & ſal geniſtæ, juniperi, fraxini in aquâ fœniculi diſſolutus, & calidè propinatus, ut ſudor frequenter proliciatur. Huc pertinet *cachexia.*

In *ictero flavo* (ubi bilis, cùm per obſtructum ab acido, calculo, pituitâ, potu frigido liberali, porum choledochum nequit in inteſtina penetrare, regreditur in ſanguinem, & cum eo perambulat totum corpus) primùm inſtituenda purgatio infuſo rhabarbari, eaque ſæpius, ſi neceſſe, repetenda; hinc laudatur extractum *radicis* curcumæ, rubiæ tinctorum, gentianæ, chelidonii majoris, eryngii, ruſci; *florum* centaurii minoris, fumariæ, aquilegiæ; *herbæ* fragariæ, chamæpityos. Nec minorem hic operam pollicetur *radix* ſcorzoneræ Amagricæ, lappæ flavæ, urticæ, vincetoxici, leviſtici, raphani minoris, polypodii, petroſelini; *herba* marrubii, cuſcutæ, dentis leonis, origani, chelidonii minoris, hederæ terreſtris, glycypicri, talitri, aſperulæ odoratæ; *cortex* fraxini; *flores* geniſtæ, evpatorii cannabini, cnici, geniſtæ, calthæ paluſtris, cyani; *ſemen* cannabis, aquilegiæ. In malo hoc *inveterato* auxilium ſpondet muſcus pulmonaris quernus in aqua philanthropi, aut herniariæ. In *ictero nigro confirmato* exigua ſpes ſupereſt; tentanda tamen cura extracto hellebori nigri, & polypodii, emulſione ſeminum cannabis, & tandem chalybe.

In *atrophiâ,* ſive totius corporis præter ſolitum macie, ſi eſt *ab obſtructione meſenterii,* pancreatis, &c. agendum iis,

quæ attigimus ſuperiùs in obſtructione meſenterii; ſi *ab hecticâ, aut ulcere pulmonum*, conſulantur, quæ de iis egerunt, capita. Præterea id in omni atrophiâ curandum; ut diæta ſit humectans ex hordeaceis, emulſionibus ſeminis cucum. cucurb. melonum; uſurpetur balneum aquæ dulcis, cui caput, & pedes vervecis cum foliis ſalicis rubræ, ſemine lini, althææ, malvæ, & cineribus colurnis incocti ſunt. Exteriùs perfricetur corpus urticâ urente, vel aquâ ejus; item oleo cocto verbaſci, linariæ, althææ.

In *lienis obſtructione* (ſive ejusdem à ſanguinis, in vaſis ejus impedito curſu, oppilatione, quod ex gravitate partis affectæ, & tumore cognoſcitur) poſt miſſionem ſanguinis infuſum paretur ex *radice* polypodii, bryoniæ albæ, gentianæ, filicis, ari, graminis, fæniculi, *cortice* fraxini, tamariſci, *herbâ* filicis, epithymi, cuſcutæ, caprifolii, cardiacæ, chærefolii, fumariæ, lupuli, marrubii aquatici, ſcolopendrii; *floribus* centaurii minoris. Poſtea iteretur pulvis, vel infuſum hellebori nigri. Emplaſtrum applicetur de cicutâ oleo capparum imbutum. Si *inflammatio* hic ſe infert, pulſatione ſiniſtri hypochondrii extra vehementius exercitium internoſcenda, poſt miſſionem ſanguinis, & hirudines hæmorrhoidum regioni applicandas, frequens uſus ſit *conſervæ* radicis cichorii, taraxici, graminis, *infuſi* herbæ endiviæ, lactucæ, fumariæ; neque negligatur emplaſtrum de cicuta. Si lieni accidat *tumor, & durities*, quam *ſchirrhum* vocant, ab humore craſſo per calorem loci præternaturalem compacto, idem prodeſt emplaſtrum, & ſubinde loco ejus ſplen bovis recens impoſitus. Interiùs agendum extracto

hellebori

hellebori nigri, infuſo *radicis* polypodii, filicis, *herbæ* ſcolopendriæ, ceterach, fumariæ, cuſcutæ, aparines, lamii albi, *corticis* tamariſci, corticis radicum capparum, tamariſci, &, ſi neceſſe eſt, chalybeiis.

In *affectione hypochondriacâ* (ubi humorum tartareorum, & præcipuè acidorum in hypochondriis circa lienem, colligitur ſaburra, quæ flatus, ructus, gravitatem corporis, triſtitiam generat) poſt purgationem per extr. radic. hellebori nigri, polypodii, &c. fiat infuſum aperiens quotidianum ex *radice* filicis, cichorii, taraxici, ſcorzon. Amagricæ, *herbâ* ſcolopendriæ, fumariæ, cuſcutæ, marrubii nigri, meliſſæ, chamædryos, *floribus* borraginis, & bugloſſæ in ſero lactis, cui addere licet ſuccum pomorum ſubacidorum, cum tantillo eſſentiæ perſicariæ maculoſę. Profuerit hîc quoque extractum abſinthii, gentianæ, centaurii minoris, corticis aurant. & citri, niſi æger ſit temperamenti oppidò islioſi. Quin & pleraque huc referri merentur, quæ in obſtructione lienis jam ante laudata ſunt.

In *ſcorbuto* (ubi maſſa ſanguinea aeris, & alimentorum craſſiorum vitio, intra vaſa ſua nonnihil corrumpitur, ſed præcipuè extra penetrans & ſtagnans, unde fœtor oris, & tumor gingivarum, pedum, quandoque & abdominis, maculis hinc inde ſublividis & aſthmate comitata) ut humores corporis motu ſegnes, & corrupti partim excludantur, partim recreentur, id agendum, ut poſt miſſiones ſanguinis, ſi aliquid ſimul plethoræ adfuerit, infuſum præparetur ope ſeri lactis aperiens & ſpecificum, ex *radice* hellebori nigri, polypodii, bryoniæ, chelidonii minoris, raphani majoris & marini, ſcorzoneræ Amagricæ,

gricæ, morſus diaboli, & præcipuê hydrolapathi nigri longifolii Muntingii; *herbâ* trifolii paluſtris, ſalviæ, betonicæ, fumariæ, carduibenedicti, halymi, braſſicæ rubræ, lactucæ agninæ; *floribus* geniſtæ, roſæ caninæ; *ſemine* erucæ, ſinapios, cochleariæ, naſturtii hyberni; *fructu* chamæmori Norvvegici, myrtillorum rubrorum. Vel paretur *extractum* ex comis abſinthii, centaurii minoris, becabungę, rad. gentianę cum ſucco acetoſæ; & vel aqua, vel ſpiritus, item ſuccus recens ex cochleariâ, naſturtio aquatico, ſiſymbrio cardamine, becabungâ, thlaſpi acerrimo. Præmiſſo cathartico convenit quoque cereviſia, cui coni abietis, & pini appendices incoctę ſunt. Quin Belovius Medicus ſe totas legiones ſanâſſe ſcribit cereviſiâ, cui ſedum vermiculare incoctum fuit, & crura ulceribus ſcorbuticis fœda eodem lavacro; cui tamen non iniquè addideris folia abſinthii, & becabungę cum manipulo ciner. faginorum. Sudorem eliciunt ſalia abſinthii, centaurii min. carduibenedicti in aquâ ſambuci, propinata.

In *calculo renum* (qui â ſtrictioribus vaſorum, in renibus, tubulis, nutrimento craſſiori, arenulis ſeſe æquali facie jungentibus generatur) non incipiendum à vehementer expellentibus, ſed ab iis, quę moderatè pellunt, & ſimul laxant vias, ut *radicibus* aſparagi, graminis, chęrefolii, liquiritię, *herbis* virgę aureę, hederę terreſtris, veronicę; *floribus* parietarię, malvę, althęę, geniſtę, *fructibus* fragorum, cynosbati, halicacabi; *ſemine* violar. Martiarum, chęrefolii, lini, malvę; *gummi* ceraſorum in aquâ petroſelini diſſoluto; *clyſteribus* ex malvâ, parietariâ, verbaſco, ſemine fęnigręci, althęę. Loco affecto ex iiſdem

plantis,

plantis, & ſeminibus apponenda epithemata calidiuſcula; quin & eadem opportunè hìc balneis inſerviunt. Propinandum autem interea ſubinde vinum mitius, & oleo amygd. dulcium temperatum,ut ductus aperti lubricentur, & mitigetur impetus calculi. 2. *Si pellere validiùs neceſſe eſt*, miniſtrabunt *radices* petroſelini, bardanę, pimpinellę ſaxifragę, valerianę hortenſis, filipendulę, filicis, raphani majoris, ononidis; *herbæ* artemiſię rubrę, becabungę, chamęmeli vulg. Knavvel, geran. columbini, naſturtii aquatici & hyberni, perſicarię maculoſę, ſerpilli, lycopodii, perchepierre, herniarię, philanthropi; *flores* caprifolii, ſaxifragę aureę, *capita* allii; *ſemina* petroſelini, fraxini, bardanę, milii ſolis, urticę urentis, cicerum rubrorum; baccae juniperi, ſorbi. 3. Adhuc fortiùs pellit ſpiritus terebinthinae, ol. juniperi, chamaemeli cœruleum, petroſelini; *ſal lixivus* ononidis, fraxini, geniſtae, ſtipitum fabarum; ſal volatilis urinae, cornu cervi. 4. Sunt qui hìc inter ſpecifica numerant lignum nephriticum, auriculam muris, anſerinam, & pręcipuè muſcum ſaxatilem flavum hydromeliti infuſum. 5. Inunctiones frequententur ex ol. chamaem. ex liliis alb. & ſcorpionibus cocto. De infuſo ſilicum alborum, & recto cucurbitularum vitrearum uſu in hoc malo, alibi.

n *ulceribus renum, & veſicæ* (quę à calculis, humoribus acribus, cibariis acidis nonnunquam ſolent excitari) accommodatiſſimum pharmacum eſt, praeter terebinthinam Cypriam, infuſum *herbæ* veronicae, equiſeti, auriculae muris, hederae terreſtris, muſci ſaxatilis flavi; *florum*, & ſeminum malvae, ſem. papaveris albi, flor. althęae, roſarum rubrarum, & praecipuè florum, & ſeminis hyperici, unde

unde & pro arbitrio pulveres, aquæ, electuaria præparentur.

In *veſicæ calculo* eadem opem pollicentur, quæ in calculo renum: ſed præterea ex infuſis memoratarum plantarum commodè ſatis fieri poſſunt injectiones in veſicam per ſiphonem catheteri junctum.

In *inflammatione veſicæ* ſuccurrit emulſio ex ſemine cucumeris, cucurbitæ, melonum, papaveris albi, cremore nucum avellanarum, cum decocto hordei, & aquâ plantaginis. In *veſicæ ſcabie*, quæ gravi odore, & ſedimento furfuroſo ſe prodit, originemque debet humoribus ſalſi & acribus, item cantharidibus corpori applicatis: eaden emulſio ſalutaris eſt, item aqua endiviæ, lactucæ, nymphææ albæ, equiſeti, fl. hyperici. Injectiones & hîc fian ex aquâ malvę, parietarię, fol. quercus cum tantillo al buminis ovorum. Qvod ſi malum pertinax, addendun infuſum virgæ aureæ, ſaniculę, plantaginis, millefolii ulmariæ, alkimillę.

In *urinæ incontinentiâ* (quę ab acri urinâ, calculo acutiori ſphincteris veſicæ mollitie, nervorum paralyſi, ulcer veſicę naſcitur) laudantur illa omnia, quę ulceribus renum, & veſicae mederi ſolent; denique & hîc laudem meretur conſerva ſummitatum agrimoniae, & ſeminii plantaginis cum pulvere ligni alöes, & ligni maſtichin Ut taceam auxilium, quod vinum chalybëium, & acidu lae ferratae promittunt.

In *diabete*, ſive celerrimâ, & copioſiſſimâ urinae excretione à laxitate, & debilitate tubulorum renum, & acrimoni pertundentis ſeri exortâ, itur meritò ad leniter adſtrin gentia (in quibus eſt conſerva roſar. rubrarum, cydoni

condit-

condita, & cum tantillo laudani opiati, ſi res opem poſcat, remiſſa; vel fiat infuſum ex *radice* tormentillæ, biſtortæ, bellidis, *herbâ* virgæ aureæ, nummulariæ, hederę terreſtris, *ſemine* lini, hyperici, papaveris albi; item prodeſt lac, in qvo ardens chalybs, vel ſilices candentes reſtincti ſunt.

In *iſchuriâ*, ſive ſuppreſſione urinæ à calculo, pituitâ, paralyſi nervi ſphincterem regentis, obſtructione renum, concreto ſangvine, ſi *calculus* ſe prodit, cathetere opus eſt; ſi *pituita*, aut ſangvis concretus, aut obſtructio, juvat ſpiritus fragorum cum ſpir. ſalis armoniaci aromatico, item balnea, fomenta, diuretica, acidulæ; ſi *ſphincter relaxatus*, grana juniperi, maſtiche, item *radix* bryoniæ, liliorum alborum, pimpinellæ ſaxifragæ, rubiæ tinctorum, ononidis, taraxici, petroſelini, paſtinacæ ſylveſtris; *herba* ſalviæ, branchæ urſinæ, pulvis flavus lycopodii; *flores* caprifolii, linariæ, perchepierre; ſal juniperi, geniſtæ, ononidis, fraxini. Clyſteres adhibeantur ex *radice* bryoniæ, herb. majoranæ, ſerpilli, *ſemine* davci, *herbâ* parietariæ, *floribus* meliloti, verbaſci, althææ. Salia tamen lixiva ononidis, juniperi, &c. ut & ſal volatile ſuccini hîc regnant.

In *dyſuriâ*, (qvando urina velut ardens, jam pauca, jam copioſa, ſed cum inſigni dolore redditur) removendæ cauſæ: *ſi malum eſt à calculo*, is excutiendus, ut in *calculi* curâ dictum; *ſi ab acri pituitâ*, propinetur terebinthina, vel ex aqvâ petroſelini, fragorum, halicacabi cum ſyr. althææ julapium: *ſi ab admotu cantharidum*, proderit emulſio ex ſem. cucum. cucurb. melon. papav. albi; item lac bibitum liberaliùs, præſertim ſi acceſſerit aliqva veſica inflammatio.

In *ſtranguriâ* (ſive perpetuo reddendæ urinæ conatu, ub
tamen non excernitur niſi paucum, & id ſæpius cum do
dolore) cauſa mali acrimonia plerumqve ſeri eſt aut aci
da, aut ſalſa ſpincterem irritans; aliqvando tamen & re
nes purulenti, potus frigidior, & fæculentus. Si *ab acri
monia ſeri,* vel ſaliâ, vel acidâ naſcitur, convenit ſerum
lactis, hordeacea, emulſiones ex ſeminibus frigidis, vi
num malvativum, cibaria ex ovis ſorbilib. amydalis, o
ryzâ, qvæ acrimoniam obtundunt; *ſi à renibus pure ſtag
nantibus,* terebinthina Cypria, ſuccus glycyrrhizæ, infu
ſum conorum abietis; *ſi à potu fæculento, frigido,* aut a
liter vitiato, vinum cui ſabina incocta, aut cardamo
mum, aut nux moſchata inrita: item ſemen convolvu
li, infuſum *rad.* graminis, *herbæ* conyzæ, lactucæ, ſonch
aſperi, & lævis, flores bismalvæ. Decoctum etiam cice
rum rubrorum convenit cum guttis qvinqve olei ceræ
item tinctura corticis arantiorum per ſpir. ſal. armo
niac. urinoſum prolecta. Umbilico affricatur hircinæ
pingvedo, aut bubula calidâ cum tantillo olei anethi, au
ceræ. Si malum perſiſtit, veniendum ad clyſteres, & e
vacuantia.

In *mictu cruento* (qvi à vaſis alicujus ſangvinei in renibu
eroſione, aut relaxatione, ex caſu, calculo, urinæ acri
moniâ ſolet contingere) poſt miſſionem ſangvinis revul
ſivam in brachio, utilis eſt terebinthina ſucco glycyr
rhizæ temperata; item *radix* ſymphuti majoris, pimpi
nellæ ſangviſorbæ, *herba* acrimonia, millefolium, burſa
paſtoris, coronopus, prunella, veronica, *ſemen* planta
ginis, & præcipuè virga aurea, ſive infuſum ejus. *Si puri
lentum qvid prodit,* in terebinthinâ, virgâ aureâ, & ſani
culâ auxilium reperitur.

I

In *teſtibus*, *ſcroto virgâ* ſi oriatur inflammatio, ſopitur illa diæta ad frigidum inclinante, incoctâ juſculis tenuibus lactucâ, portulacâ, craſſulâ, & nymphææ albæ floribus cum tantillo aceti, aut ſucci citri; conveniunt ex iisdem cataplasmata lacte tepido excepta. *Et ſi tumor calens jungitur*, addenda *folia* ſalicis, & tota planta herbæ puris, *flores* ſenecionis, linariæ, agrimoniæ, ebuli, *farina* hordei & fabarum, cæpa itidem contuſa, permiſta: ex qvibus aceto, vinoqve incoctis fiat epithema identidem applicandum. *Si inflantur ſimul partes*, convenit ex herb. & ſeminib. carminantibus, & foliis hyoſcyami cataplasma; *ſi laborant intemperie frigidâ*, cibaria temperentur calefacientibus, ſalviâ, betonicâ, roremarino, majoranâ, thymo, ſemine urticę; exteriùs ſerviet ol. coctum anethi, erucę, ſerpilli, formicarum. *Ulcera*, ſi qvę adſunt, laventur decocto fol. qvercus, roſarum, veronicę, plantaginis, ſaniculę, geranii vulg. malvę; *excoriatio* ſanatur inſperſo pulvere thuris abiegni, farinâ triticea, muſco qverno, item radice ariſtolochię rotundę, in pulverem minutiſſimum comminutis, inſperſisqve inter capta linea. Ulcera ſordida, pręſertim Venera in meatu urinario, manum reqvirunt chirurgi.

In *genitalium debilitate*, ex jejuniis, vigiliis, frigidâ intemperie, ſenio, convenit radix ſatyrii gravior, radix eryngii, radix, & ſemen dauci, ſemen fraxini, erucę, urticę ſinapios, floris ſolis Canadenſis, fungus cervinus, unde conſervę, condita, electuaria cum cubebis pręparentur. Juſculis omnibus incoqvantur radices ſiſari. Inter peregrina laudatur ſuccolata Inda. In *ſalacitate nimiâ* utendum refrigerantibus, & abſumentibus ſemen, ut lactucâ, & ſemine ejus, nymphęâ albâ, ejusqve ſemine, menthâ

criſpâ, rutâ, & ſemine ejusdem, deniqve planta tota, & ſemine agni caſti, nitro. Diæta ſit tenuis, ad acidum inclinans, & frigidior, ſangvis mittatur ſubinde, & genitalibus admoveatur empl. ex ſaccharo ſaturni aut minio.

In *gonorrhæâ ſimplici* viris & fæminis communi (ortâ ſive ex uſu veneris effuſiori, ſive vitio ſeminis acrioris, ſive debilitate partium, & nonnunqvam nimiâ laxitate veſicularum ſeminariarum, immò earundem, & glandulæ, qvam veru montanum vocant, ulcere) convenit poſt leve chatarticum uſus leniter adſtringentium, inter qva præcipuè hîc regnat terebinthina, primùm qvidem illota, poſtea verò in aqvâ plantaginis probè abluta, & cum ſucco, aut pulvere glycyrhiza ſæpius hauſta. Succedit *radix* pentaphylli, cynogloſſæ, *herba* burſæ paſtoris, philanthropi, *ſemen* eryſimi, braſſicæ, plantaginis, cannabis, lactucæ, *baccæ* cynosbati, pulvis in averſâ facie foliorum ſcolopendriæ collectus; *decoctum* foliorum qvercûs & ligni gvajaci; inprimis ſuccini flavi pulvis ſæpè propinatus, item oleum ſuccini cum tantillo olei acori permiſtum. In *virulentâ* autem (qvæ plerumqve ab impuro concubitu) ſi duravit aliqvandiu, licet poſt rhabarbari & terebinthinæ uſum præſtent aliqvid lignorum, & radicum adſtingentium decocta, tutiùs tamen pilulis terebinthinæ adjicitur Mercurius dulcis, & ſubinde balſamum copaivæ.

In *malis uteri* primûm ſe offert *intemperies*, qvæ ſi *calida* ſedatur poſt univerſalia, refrigerante diætâ, injectione decocti rad. & ſeminis plantaginis, craſſulæ, nymphææ albæ. Si *frigida*, reſtituitur uſu *radicis* eryngii, angelicæ, ariſtol. rotundæ, *herbæ* pulegii, ſalviæ, matricariæ, *ſemine* cari, cumini, anethi, ſerpilli, *baccarum lauri*, & juniperi

niperi. Si *humida* (qvæ ſæpe abortus, & ſterilitatis cauſa) diæta ſit ſiccior, potus parcior; laudatur freqvens infuſum ſalviæ, roriſmarini, muſci qverni, & ſaxei flavi, item ſuccinum. Admittatur per infundibulum fumus ex myrrhâ, ſuccino, ſalviâ, addito ſulphuris momento. Si *ſicca*, humectandum borragine, bugloſsâ, violis Martiis, mercuriali, althæâ, medullâ crurum vituli, pingvibus juſculis, balneis aqvæ dulcis.

In *cervice uteri* qvandoqve apparent *ulcera* (qvæ produntur dolore, morſu, nonnunqvam ſanie & ſangvine, mictu crebro, & ardente, ubi poſt levem evacuationem fiat injectio ex *herbâ* veronicæ, plantaginis, eqviſeti, foliis qvercus, *floribus* hyperici, lacte chalybeio, oleo hyperici cocto: qvæ & in infuſo locum habent per os. Si *ulcus ſimpliciter ſordidum* eſt, fiant injectiones primæ ex aqvâ abſinthii, veronicæ, in qvâ aloe prius macerata; ſi unà *Venereum*, itur interius ad Mercurium dulcem terebinthinæ pilulis remiſtum, & decoctum lignorum; poſt cætera ſatisfaciunt.

In *ſchirrho uteri*, poſt univerſalia freqvens uſus eſto radicis bryoniæ, moderatus ariſtolochiæ rotundæ, & ſeminis lini: chalybs hîc, & acidulæ ferratæ regnant. Plura huc ſpectantia petenda ſunt ex ſuperius dictis de ſchirro lienis. In *hydrope uterino* nihil utilius chalybeiis, item ſale geniniſtæ ononidis, ſtipitum fabarum, juniperi, ſucco iridis cœruleæ noſtratis.

In *uteri procidentiâ* (qvæ ſæpius vaginæ eſt, aliqvandò ipſius corporis uteri ad labra usqve pudendi, immò ultra, & nonnunqvam cum inverſione ejusdem, prolapſus) cauſa mala eſt ligamentorum plerumqve laxitas, ſubinde ſemiruptura, aut eroſio ab humoribus acribus, longo; &

 fœtido

fœtido albi fluore, item gravi puerperio inducta. Hic ante omnia, partes qvæ exciderunt, in locum ſuum reponendę, & qvidem ope lintei mollis, ubi priùs vino rubro dilutiori tepido convenienter foveris. Mox imbuenda oleo roſato tepenti vagina, qvod tamen abſtergendum iterum non ita multò poſt, metu recidivę. Poſtea immittendum peſſarium triqvetrum obtuſius, vel circulare in medio pertuſum ut uterus in ſitu nativo retineatur. Paratur illud ex ſubere, & cerâ albâ inducitur. Alii ante repoſitionem fovent adſtringentibus, & ſuffitu pellis angvillę ſalitę. Nonnulli vaginam priùs eluunt infuſo fl. chamęmeli, poſtea decocto fol. qvercus, rad. bellidis min. pentaphylli, tormentillę cum albumine ovorum, fumumqve inſpirant ex thure & maſtiche, loco affecto ungventum. Comitiſſę aſtricantes. Si malum chronicum, tutiùs itur ad peſſarium.

In *paſſione hyſtericâ* dictâ, ſeu *uterinâ ſuffocatione* colluvies adeſt humorum vitioſorum acrimoniâ, & pręcipuè auſteritate peccantium, qvi non in ſolo utero, ſed & ſæpè hęrent in hypochondriis, (unde viri etiam qvandoqve ſimili malo tentantur) gignuntqve motus convulſivos epilepticis ſimiles, deliqvia ſenſuum, ceſſationes pulſus, reſpirationem interceptam, anxietates, & in faucibus ipſis qvandoqve periculum velut ſtrangulationis. Hîc poſt miſſionem ſangvinis in talo, ſi plethorica aegra, admovendus naribus pennarum perdicum, ſuccini, capillorum, caſtorei, panni cœrulei ardentis nidor, tabaci, fuliginis, aut ſulphuris fumus, ſpiritûs ſalis armoniaci urinoſi vapor; aut ſi neceſſe, ſvaveolentia genitalibus. Titillentur & pedum inferna. Soluto paroxyſmo, poſt leve catharticum, agendum *extracto* bryonię, artemiſię,

matri-

matricariæ; aut ſi ægra nimio abundat ſemine, extracto rutæ, & ſemine agni caſti. Proſunt & hîc omnia antepileptica, item *radix* gentianæ, fumariæ bulboſæ, petaſitidis; *herba* meliſſæ, pulegii, lamii flore albo, abrotani, cardiacæ, ſclareæ, ſcolopendrii, boni Henrici; *ſemen* davci, paſtinacæ hortenſis. Pedibus balneum ſubinde paretur ex menthâ cattariâ, cotulâ fœtidâ, artemiſiâ. Qvin & allium contuſum, durante paroxysmo, applicetur umbilico.

In *furore uterino*, immoderatus adeſt Veneris appetitus, usqve ad inſaniam vehemens, natus à copiâ, calore, acrimoniâ ſeminis; proinde mittendus ſtatim ſangvis, & qvidem ſæpius; utendum diætâ frigidâ, & humectante; agendum emulſione ſeminis cucum. cucurb. melonum, papaveris albi, cannabis, agni caſti, plantaginis in aqvâ nymphææ albæ, portulacæ, lactucæ. Nihil hic ferè potentius nitro puro in aqva lactucæ, & ſyrupo violarum propinato. Exteriùs utilis qvoqve eſt ſal ſaturni in aceto roſarum diſſolutus; & interiùs, exteriusq; camphora.

In *menſium ſuppreſſione*, noto malo, qvod à viarum anguſtia, morbo, ſangvinis defectu, aut craſſitie, mœſtitia, frigore &c. proficiſcitur, ſi plethora adeſt, mittendus è pede ſangvis; hinc utendum præparantibus, infuſo matricariæ, pulegii, ſabinæ, radicis bryoniæ, ſeminis davci, & nepetæ. Seqvatur catharticum lenius ex hellebori nigri, polypodii, epithymi, ſeminis violarum Martiarum infuſo; poſtea inſiſtatur *ſale* artemiſiæ ſubflavo, *radice* angelicæ, pimpinellæ ſaxifragæ, rubiæ tinctorum, ariſtolochiæ rotundæ, eryngii, iteros noſtratis, valerianæ hortenſis, gentianæ; *herbâ* meliſſæ, hormini, marrubii albi, ſatureiæ, cardiacæ, menthæ, eryngii, thymi, artemiſiæ rubræ chærefolii,

roris

rorismarini, origani, ſerpilli; *flore* conſolidæ regalis, croci, anthos, centaurii minoris, bugloſſæ, conyzæ; *ſemine* petroſelini, tanaceti, thlaſpios acerrimi, angelicæ, davci, robſambuci recentis; ex qvibus fiunt aqvæ infuſa, ſalia, pulveres, balnea. *Qvando inordinatè fluunt menſes,* aut fœdo apparent colore, poſt uſum rhabarbari, chalybeia, & acidulæ opem pollicentur.

In *nimio menſium fluxu* qvi accidit ob acrimoniam ſangvinis, ſeri ejus copiam, uteri, aut vaſorum ejusdem nimiam laxitatem, poſt leve catharticum ex rhabarbaro, convenit *radix* filipendulæ, caryophyllatæ, pimpinellæ ſangviſorbæ, ulmariæ, gladioli lutei; herba, millefolii, gnaphalii albi, lunariæ, muſci qverni, lyſimachiæ cœruleæ cum floribus, anſerinæ, alkimillæ; *ſemen* papaveris albi, portulacæ, cydoniorum. ſuccinum, chalybeia.

In *fluore albo,* ſive inordinatâ humoris excrementii decoloris, & nonnunqvam fœtentis, immò purulenti per vaginam excretione, cauſa mali in ſangvine impuro eſt, cujus vitioſum ſerum vaginæ glandulas, qvandoqve & uteri inficit, dilatat, corrumpit. Hîc poſt rhabarbari uſum repetitum, proderit terebinthina Cypria; item *radix* bryoniæ, pimpinellæ ſangviſorbæ, polygonati, chelidonii minoris, filipendulæ; *herba* fragariæ, urticæ mortuæ albo flore, ſideritis vulgaris hirſutæ, paronychiæ rutaceæ folio; ſemen hyperici, *flores* cynosbati, & tandem, ſi opus, chalybeia. *Si ſola ſeri erumpentis acrimonia* peccat; juvat freqvens uſus emulſionis ex ſemine melonum, & poſtea freqvens uſus ſuccini.

In *morbo virgineo,* qvem febrim albam, amatoriam, chloroſin appellant, id conandum, ut nimia in ſangvine pituita, qvæ obſtructionem vaſorum in utero capillarium

peperit,

peperit, excludatur, & vaſa iterum opportunè aperiantur; id qvod præſtant ea, qvæ ſuperiùs *adverſus ſupreſſionem menſium* laudata ſunt; item *radix* ſcorzoneræ Hiſpanicæ, cichorii, taraxici, *flores*, & *ſemen* hyperici, vinum radice helenij temperatum. Si pertinax malum, nihil efficacius chalybe.

In *ſterilitate* fœmineâ, ſive impotentiâ concipiendi, *ſi malum eſt à nimiùm clauſis genitalibus*, advocandæ turundæ, vel peſſaria ſenſim creſcentia, & nonnunqvam ferrum chirurgi; *ſi ab uteri frigidioris, & humidioris debilitate*, qvod ſæpius contingit, poſt lenes aliqvot per rhabarbarum evacuationes agendum *radice* eryngij, cichorij, bryoniæ, ſatyrij; *herbâ* roriſmarinj, ſalviæ, meliſſæ, majoranæ, hormini, nepetæ, ſoliis myrti, veronicæ, (qvæ vel ſola qvandoq; auxilio fuit) *ſemine* pæoniæ maris, ammios; ſi *ab obeſitate nimiâ* diætâ tenuiori, & ligni gvajaci, atq; ſaſſafras decocto; *ſi ab albo fluore pertinaciore*, iis, qvæ jam antè in hoc affectu laudata ſunt; *ſi ova exſucca*, agendum cibis optimi nutrimenti, vino generoſiori, cinarâ, electuario pia ſatyrij; *ſi duriori membranâ tecta* malum ferè immedicabile eſt, niſi qvid ſal volatile ſuccini præſtet.

In *fœtu mortuo ſecundinis, & lochiis expellendis radix* ariſtolochiæ rotundæ efficax eſt, *radix* idem leviſtici, horminum, nepeta, meliſſa, chamæpitys, *ſemen* petroſelini, pæoniæ maris, & præcipuè lavendulæ; ut crocus, myrrha, & borax tanqvam exotica hîc prætereantur.

In

I

In *molâ*, ſive informi maſsâ careâ fibris rariis confusè errantibus horrente, & vitio vel ſeminis virilis, vel humorum in utero ſubacidorum, loco juſti infantis conceptâ, & auctâ, tutiſſimum eſt criſin naturæ exſpectare, anteqvam ad expellentia veniatur; licet enim gravitas inſveta, ſitus, diſtenſio, & figura exterior ventris, defectus lactis in mammis, alia, præſentiam degeneris ſaburræ videantur perſvadere, ſæpe tamen juſtum fœtum adesſe docet eventus; aliqvando ſimul cum molâ fœtus in eodem cubili latat, & â partu demum excluditur. Qvòd ſi omnia autem molam tantùm adeſſe liqvidò teſtentur, poſt miſſionem ſangvinis è talo, utendum iis, qvæ jam ante *ſuppreſſioni menſium* tollendæ deſtinata ſunt.

In *partu difficili*, nihil temere pharmacorum propinandum, anteqvam conſtiterit, apertum eſſe qvodammodo uteri orificium, & fœtum legitimo ſitu, aqvisq; ad loca tumentibus exitum parare; qvo cognito, juvandus parturientis conatus, ſi nec infans ſatis ad perrumpendum validus, nec fatigata mater ad juvandum ſatis accincta, & qvidem *radice* ariſtolochiæ rotundæ: *decocto* herbæ artemiſiæ rubræ, marrupij albi, matricariæ, cardiacæ, conſolidæ Regalis; *pulvere* ſeminis lavendulæ aqvilegiæ, dauci, milij ſolis: matriſylva conqvaſſata ſupponatur pedibus; ex bonyzâ totâ fiat palneum pedum. Qvin & infuſum ſeminis lini ſuprà, infraq; ingeſtum lubricat vias. Efficaciùs hîc agit oleum ſuccini albi, ſabinæ, ligni colurni, in aqvâ pulegij, meliſſæ, cinnamomi. Inter ſpecifica numerant boletum cervinum.

In

In *arthritide*(qvæ naſcitur ab humore acri, immò acidulo extra vaſa ſangvinea nimis in extremitatibus laxa, & flaccida elapſo, & membranas ſibi vicinas, atq́ perioſtia affligente; cauſamq́; agnoſcit, præter diſpoſitionem á parentibus relictam, diætæ vitium, vina acidiora, clace, tartaro, eruditate noxia, ſedentariam vitam, animi pathemata) remedium optimum eſt, accuratam in edendo, bibendoq́; legem ſibi imperare, acidis parcè uti diureticis plenius; rarò enim, qvibus liberaliter fluit lotium, hoc malo tentantur; Proinde cereviſia herbâ betonicæ, floribus virgæ aureæ, & ſemine dauci condiatur, vinum radice, & ſemine leviſtici. Ex plantis, qvæ huic affectui medentur, occurrit *radix* bryoniæ albæ, angelicæ ſylveſtris, leviſtici, vincetoxici, taraxici, ariſtolochiæ rot. hellebori nigri, lappæ flava, polypodij, aſari, helenij, ranunculi bulboſi, artemiſiæ, *qvæ vias aperiunt urinæ, nè ſerum in alveos peregrinos irrumpat. Idem præſtas herba* trifolij paluſtris, pulegium, chamædrys, chamæpitys, *flores* primulæ veris, ſambuci, ebuli, hyperici, anagallidis fl. phœniceo, *baccæ* halicacabi, juniperi, cynosbati, *ſenem* dauci, leviſtici, thalaſpi acerrimi, bardanæ, & fere omnia antiſcorbutica. *Vaſa flaccida roborant etiam ex antedictis non pauca*, & præterea *radix* ſigilli Salomonis ſymphyti maj. filipendulæ, pentaphylli, caryophyllatæ, *ſtrobyli* pine, & abietes. *Dolores mitigant* cataplaſmata ex herbâ ſenecionis, pingviculæ Cluſij, parietariæ, boni Henrici, algæ vulgaris viridis, *floribus* althææ, ſymphyti majoris, malve, ſambuci, ebuli, jacobææ, tanceti, ſemine lini, cannabis, tritici.

Ex his omnibus freqventior uſus eſto radicis, & ſeminis leviſtici, *herbæ* chamædryos, chamæpityos, trifolij fibrini, betonicæ, fl. virgæ aureæ, hyperici, *ſtrobylorum* abietis, & *ſeminis* dauci, ex quorum decocto, aut infuſo fiunt diuretica, ſudorifera, roborantia; quorum & efficacia intendi poteſt addito ſale ononidis, geniſtæ, juniperi, item ſale volatili Cornu Cervi, & præcipuè ſuccini flavo, qui & partibus ſalinis diureticus eſt, & oleoſis balſamicus, atque roborans. Non magnopere intereſt ſpecierum arthritidis, podagræ, chiragræ, gonagræ, iſchiadis, arthritidis vagæ, meminiſſe, cùm eodem ferè modo percurentur; niſi quòd *arthritis vaga* ſit quaſi ante ambulo reliquarum, & antiſcorbuticis ferè tollatur, ſervatis diætæ ſtrictioris legibus.

In *Lue Venereâ* (qvæ naſcitur ex humore virulento, acri, & acido corrodente, unde dolores artuum, ulcera faciei, frontis, naſi, ſæpe etiam bubones, & gonorrhœa pertinax; cauſamqve agnoſcit, impurum plerumqve concubitum, aut cum infectis familiarius commercium, unde, non raró ſævit contagione) ſi recens eſt, & nondum vires collegit, laudantur ſtatim ſudorifera diu continuata ex decocto, vel infuſo *radicis* pimpinellę ſaxifragæ, morsùs diaboli, lapathi flavi, cichorij, *herbæ* ſcordij, fumarię, agrimoniæ, ſaponarię, *florum* pruni ſylveſtris, *conorum* abietis, *baccarum* juniperi, foliorum buxi, corticis ligni qverni, ligni gvajaci, ſaſſafras, & eorundem ſpiritibus, atque extractis ſalibus qvoqve diureticis juniperi, ononidis, geniſtæ, item volatilibus; verùm ſi invaluit malum,

fer-

ſerpſitqve latiùs, vix unqvam curatur, niſi ptyelismo per Mercurium, qvi *leniùs* agit, ſi dulcis eſt; *validiùs*, ſi in præcipitatum, aut turbith redactus, aut cum pingvedine illitus, aut deniqve in fumum converſus.

In *morbis à veneno foſſilium*, aqva *fortis* imprudenter hauſta infringitur liberali potu lactis, item mucilagine ſeminis cydoniorum, & gummi tragacanthi; *fumus Antimonij* butyro inſulſo, & rutæ infuſo; *arſenicum auripigmentum, ſandaracha* largâ potione butyri inſulſi, & olei amygd. dulcium, vel olei pini nucleis expreſſi cum aqvâ tepidâ, ut vomitus ſeqvatur, item mucilagini ſeminis pſyllij, & cydoniorum; item cryſtallo Norvvegicâ; *Mercurius ſublimatus* lixivio fagino, aut qverno dilutiori propinato; *Mercurius vivus* inter inaurandum ſuffitu naribus, & poris corporis exceptus ſudorifero iterato ex decocto radicis pimpinellæ ſaxifragæ.

In *morbis à veneno vegetabilium*, hauſtus *napellus* corrigitur ſubito vomitu ex oleo communi, & aqvâ tepidâ, atq; mox infuſo ſcordij, vel theriacæ, item terrâ noſtrâ ſigillatâ Clacherenſi; *tumor capitis inde exortus* affricto hyperici oleo; *laureola* infuſo ſcordij; *hyſcyamus* rutâ, ſemine dauci, & urticæ; *radix cicutæ, cicutariæ maculoſæ, œnamthes, Chriſtophorianæ, nymphææ flave*, it. *opium nimium* aceto rutaceto, ſemine urticæ; *nux vomica* ſucco citri, & cydoniorum; *fungi venenati* lixivio fagino dilutiori cum hydromelite, item theriacâ.

In *morbis à veneno animalium, morſus viperæ, & ſerpentis* curratur affrictu ſubito porri, decocto abſinthij, radicis

 vince-

vincetoxici, ſeminis fraxini, item cataplaſmate ex bon Henrico; *ictus ſcorpionis* ſalviâ, abſinthio, ſcordio, rad gentianæ; *morſus lacertæ* cucurbitulâ primùm carni ſacrificatæ impoſitâ, hinc decocto rutæ, gentianę, allij propinato, & affricto; & methodus in morſu aliarum beſtiarum venenatarum pariter ſuccedit, *morſus hirundinis ſpuriæ* cataplaſmate ex agrimoniâ; ſi penetravit inteſtinum rectum addendus clyſter ex infuſo cæpæ; *virus rubetæ*, decocto rutæ, ſcordij, Orvietano; *venenum araneæ* primùm qvidem ſubito vomitu, hinc ſcordij, & carduibenedicti decocto, theriacâ: *ſi plagam inflixit*, perfricanda illa erit aqvilâ salsâ. Sed & in univerſum omnes venenatorum animalium ictus ſanantur ferro candente, anteqvam ſerpſerit malum, vel applicito, vel ita ſupra ſuſpenſo, ut plaga ſentiat validum fervoris impetum, qvo facto particulæ veneni ſpiculis ſuis exuuntur, & lædere deſinunt. Alij in ictu ſerpentum ferro candenti oleum petræ affundunt, eoqve fumo locum fovent, atq; ita venenum exarmant.

Seqvuntur ex plantis indigentis *pharmaca*, qvæ *univerſalia* Medicis appellantur; in qvibus nec adeo infœcunda eſt tellus vernacula, ut non ſuppeditet *purgantia*, *clyſmatica*, *ſudorifera*, *emetica*, *alia*. Et qvidem inter cathartica, ſive purgantia.

Purgat lentam, & tenacem pituitam cortex radicis eſulæ maj. ad ſcrup. ij.

pituitam, & bilem flavam radix polypodij ad drach. ij.

bilem *flavam & aduſtam* hauſtus largior decocti fumariæ.

pitui-

pituitam, & bilem flavam ſemen atriplicis ad drachm. ij, vel drachm. iij.

flores polygalæ aq Mj. in ſero lactis infuſi.

baccæ rhammi cathartici in ſero lactis infuſæ.

glandes terreſtres in ſero lactis infuſæ, qvandoqve ἄνω, & κάτω.

acini baccar. ſambuci triti. ad drach. j.

prima folia ſambuci adhuc in ſe involuta ad drachm. ij.

juli juglandium ſiccati ad ſcrup. j. ſæpe ajunt ἄνω, & κάτω.

ſeminis ocymaſtri infuſi in ſero lactis liberalis hauſtus.

pituitam, bilem, & ſerum aſari folia, vel radix ad drachm. j. purgat ſæpius ἄνω & κάτω.

bilem atram florum, & ſeminis violar. Martiarum, ſero lactis infuſi largior hauſtus.

radix hellebori nigri ad drachm. ß. cum corrigentibus.

extracti ejusdem ad ſcrup. j

epithymi in ſero lactis infuſi liberalis hauſtus.

pituitam, & ſerum radix byroniæ vino generoſo ſæpius infuſa, & ſæpius leniter exſiccata, ad drachm. j.

cortex rad. eſulæ maj. ad ſcrup. ij.

acini ebuli ad drachm. j.

decocti pingviculæ Cluſij plenior hauſtus.

ſerum præcipuè ſuccus iridis noſtratis cœruleæ, ad cochleare unum, in ſero lactis.

florum

florum perſicorum infuſum in ſero lactis modicus hauſtus.

Omnes humores purgat ; ſed paulò moleſtiùs cortex frangulæ ad drachm. j. & in infuſo modicus hauſt⁹. radicis evpatorij cannabini infuſum ad aliqvot unicas.

Ubi advertendum eſt , drachmam unam pulveris , in ſubſtantiâ propinati efficaciorem eſſe , qvam tres vel qvatuor , in largà infuſione , qvòd infuſo non niſi partes expeditiores ſecum initiò rapiat. 2. Purgantia hæc indigena minori moleſtiâ propinari in infuſis,atqve addenda eſſe ſemina aniſi , carvi , & ſi libet, aromatum qviddam, ut agant tranqvilliùs ſine ſtomachi injuriâ. 3. Fatendum ingenuè,nos in Medicinâ ægre carere poſſe,ut glyzirrhizâ,tragacanthi gummi , ſuccino , terebinthinâ, opio, aromatis nonnullis, chalybe , Mercurio , ita qvoqve ſennâ,& rhabarbaro in claſſe purgantium ; utcunqve ſennæ vires apud nos imitentur in hortis freqventia coluthæ veſicariæ folia , & rhabarbari naturam ſuccus radicis lappæ acutæ flavæ, item radix rhab. Monachorum aliqvatenus repræſentet ; item folia & radices thalictri , ſi fides Palmeriò 4. Ut infuſorum vires facilè, & innoxiè intendantur , adjiciendum ſingulis doſibus ſalis ulmariæ , aut fraxini ſcrupulum , bibendumqve infuſum calidiùs. 5. Pridie purgationis ad lubricandas vias non incommodè hauriri liberalius juſculum folijs malvæ,halymi,lactucæ agninæ imbutum.

Emetica , ſeu *vomitoria* nobis domeſtica , ſunt folia & radice

dices aſari, cortex frangulæ, hellebori nigri, & albi (ſed albus ferocior eſt, ideoqve longè minor doſis conceditur) infuſum ſedi vermicularis, lageæ lupi, herbæ ſenecionis, corticis interioris ſambuci, implicata in ſe foliola prima ſambuci, & ebuli, herbæ impatientis, Knauvvel, julorum juglandium, radicis iridis noſtratis cœrul. recentis, radicis raphani eſculenti, foliorum viridium tabaci, de qvorum doſi ex purgantium articulo judicandum; niſi qvòd infuſum foliorum tabaci violentius ſit, atqve adeo minori doſi offerendum.

Clyſteres emollientes conficiuntur ex *herbâ* malvæ, parietariæ, mercurialis, rumicis, thalpios ſcutati, violariæ, atriplicis, boni Henrici, *floribus* althææ, malvæ aboreſcentis, verbaſci albi, *ſemine* lini; *carminantes* ex *floribus* chamameli, cotulæ fœtidæ, & inodoræ, marrubij albi, ſambuci, origani, *radice* leviſtici, *ſeminibus* cari, cumini, anethi, dauci, aniſi, fœniculi, angelicæ; *anodyni* ex *radice* althææ, malvæ, *floribus* verbaſci; roſarum rubrarum, linariæ, *ſemine* lini, lini oleo, farinâ, aut furvuribus tritici cum lacte recenti. Doſis *emollientis*, aut *carminantis clyſteris* raro ultra unicas XIII. aſcendat, anodyni vix ad X.

Diaphoretica, ſive *ſudorifera* ſunt Rob ſambuci, ebuli, juniperi, ad drachm. VI in proprijs aqvis ſtillatitijs diſſolutum, ſpiritus ſambuci atqve ebuli ad unc. ß. in aqvâ carduibenedicti, aut fumariæ, ſal abſinthij, juniperi, vinetoxici, fraxini ad ſcrup. ij. in aqvâ fœniculi, aut ſcordij, infuſum radicis angelicæ, imperatoriæ, peſaſitidis, ſcabioſæ &c. in aqvâ carduibenedicti ad modicum hauſtum.

Præter

Præter hæc univerſalia neqve deſunt hîc, qvæ *aëris*, & *aqvæ vitia emendent*; nam, ut alia prætereantur, ſolus ligni juniperi, baccarumqve ejus fumus hoc præſtat officium; aqva verò qvæ cruditate ſuâ, & fœtore ſæpe totis legionibus peſtifera eſt, corrigitur, ſi momentum radicis acori eidem primùm incoxeris, poſtea ſine noxâ & bibitur, & in cibaria tranſit.

Coſmetica noſtratibus miniſtrat *radix* ſigilli Salomonis, dracunculi aqvatici, lappæ minoris flavæ, liliorum alborum pimpinellæ ſaxifragæ, *flores* pulſatillæ, hepaticæ nobilis, linariæ, fabarum, primulæ veris, ranunculi flammulæ, & ex his evolatæ deſtillando aqvæ; item aqva florum omnium. *Maculas faciei* è ſole inuſtas abſtergit aqva anſerinæ florum linariæ, felli bubulo permiſta, item ſuccus braſſicæ viridis, allij, betulæ. *Capillos in flavum colorem* reformat decoctum florum verbaſci, lyſimachiæ luteæ, ſtœchadis citrinæ, pingviculæ Cluſij. *Firmat capillos* decoctum radicis nymphææ luteæ, radicis bardanæ, muſci qverni, capillorum Veneris, adianthi aurei, abrotani, liliorum alborum cinis radicum harundinis vulgaris, cinis putaminum nucum. *Tineam capitis*, & *capillorum abigit* decoctum centaurij minoris, & urticæ urentis. *Plicam Polonicam* curat decoctum branchæ urſinæ & potum, & capillis affrictum, item decoctum lycopodij, qvod Lithuanis uſitatum. Eidem malo occurritur oleo, qvod ex lycopodio, radice brioniæ, & adipe erinacei conficitur.

Veneficiis, & *faſcinis*, qvæ vulgò æſtimantur, medetur decoctum viſci colurni, ex *Henrico ab Heer*, decoctum florum

hyp

hyperici, ex *Paracelſo* & *Carrichtero*, item baccæ herbæ Paris, amuleta ex herbâ thalictri, & floribus lyſimachiæ purpureæ,ſecundum *Pharamundum Rhumelium*. In hanc rem *Rajus Britannus: Non videmus*,inqvit, *cur herbæ non poſſint corrigere,& ſanare morbos,qvos ſpiritus mali,humores corporis depravando intulerunt.*

Et hæc qvidem hactenus de plantis indigentis, earumqve in medendo viribus; nunc id unum reliqvum eſt,ut easdem ſine apparatu operoſo, & fructu nihilominus ſalutari,in uſum oportunè vocemus. Proinde non eſt hîc inſtituti mei ſive de communibus aqvis ſtillatitijs,oleis,ſpiritibus, qvi ex plerisqve fermentando elici conſvevere, ſive de ſolennibus plantarum decoctis, ſive deniqve de lixivis earundem ſalibus tum fixis, tum volatibus Wedelianis prolixè diſſerere; ſed duas hîc vias aperire decretum eſt, non ita freqventi uſu publico tritas, & tamen, ubi ad rerum teſtimonia venitur,humano generi impensè ſalutiferas.

Et qvidem prima via eò tendit, ut nihil plantis adjiciatur, nihil præter fæces, ſubtrahatur, nihil mucidum,verminoſum, putre in iisdem, etiam aſſervatis qveat reperiri, ſed virtus tota,qvantacunqve in eo germine deliteſcit,ad nutum parata imperium exſpectet. *Clyſſum* cum nonnullis vocamus, hac methodo obtinendum. ℞. plantam qvamlibet recentem, vel florem, vel ſemen, vel radicem, vel junctim hæc omnia, contunde in morario ſaxeo, aut ferreo,& mox, non exſpectatâ fermentatione, ex cucurbitâ humili vitreâ, ſatis amplâ liqvorem omnem, qvi hoc modo elici poteſt,calore Balnei Mariæ, vaſe in arenâ udâ profundè ſepulto evo-

ca, & ad uſum reſerva. Notabis ex plerisqve prodire aqvam longè efficaciorem vulgaribus ſtillatitijs, & oleo ſæpe comitatam. Qvo facto reliqvias plante jam ſicceſſimas, adeoqve à putredine ſecuras exime, & in thecâ ligneâ ad futuros uſus cuſtodi: qvoties autem ad utendum provocat neceſſitas, ſicco huic magmati, qvantum libet, affunde aqvæ propriæ tantum, ut digno uno, alterovè emineat, & in cinere calido per horæ qvadrantem relinqve; mox exprime ſuccum validiùs, & ſi neceſſe, percola, ut per ſubſidentiam inclareſcat: qvod clarum eſt, cum momento ſacchari, ſi faſtidioſus æger, vel cum jusculi triplo permiſce, propina. Qvod adhuc in vaſe ſupereſt fæculentum, id clauſo tilligo incluſum in cineres nigrantes perure, factoq; inde lixivio ſalem flaveſcentem inde collectum vel ſucco ſuperiùs expreſſo adjice, vel, ſi placet, ſeorſum conſerva. Hac viâ nihil plantæ virium nativarum perierit, nihil in thecis pharmacopœi inutile, corrumvè invenietur. Nec metuendum in ſapore empyrevma, ſi ex ſuppoſitis aqvis perpetuò madeat harena, in qvâ cucurbita fovetur. Hoc modo tot ſyrupi pharmacevtici, tot urcei aqvarum inanium abdicari non injuriâ poſſent, & in modicis vitris cuſtodiri lymphæ ſalubriores. Huic miſturæ jam puriſſimæ, ſive clyſſo ſi adjiciatur probæ notæ acetum, parabitur inde momento temporis, pro diverſitate clyſſi, jam acetum ſcordij, jam roſarum, florum tunicæ, rubi idæi, ſalviæ, &c. Qvod ſi compoſitæ deſiderentur miſturæ, eadem & illæ facilitate tranſeunt in clyſſos, qvâ plantæ ſimplices, per deſtillationem evocando ſimul ex pluribus, & pòſt ad arbitrium cum ſuccis ſuis ſpiſſatis jungendo, clarificando.

Perin-

erinde autem proponendum fuerit,ſive magna illud ſiccum
: cucurbita poſt deſtillationem reſtitans , in thecis ligneis
ſervetur in uſus, ſive idem coctura ſtatim in aqvâ fontanâ,
: poſteâ lentâ evaporatione cogatur in craſſamentum, rob
ictum, atqve adeo in vitris ad ſubitum auxilium reponatur.
eqve juverit obduxiſſe, hîc ſpiritus plantarum,ut efficacis-
ma ſanitatis inſtrumenta excludi ; enimverò, qvo ſpiritus
li puriores ſunt, hoc vehementiùs ſæpe offendunt ægros,
: ſpiritibus corporis nativis vim faciunt, cùm miſtura hæc
gat moderatè, & nihil adeo, ſi à prudente regatur, in cor-
ore humano incendat. Plantæ aridiores, & ſemina exigu-
m qvidem liqvorem ſibi exprimi deſtillando patiuntur,qvi
ix ſuffecerit magmati ſatis irrigando, eoqve in hoc articu-
, magma in cucurbitâ poſt deſtillationem reliqvum, aqvæ
ntanæ incoqvendum eſt, & in Rob ſpiſſandum ; qvo facto,
oſcente uſu, liqvor ipſi nativus reſtituatur, ut in conveni-
ntem abeat conſiſtentiam. Ratio autem,qvæ nos impellit
l eligenda potiùs flaveſcentia ſalia, qvàm alba illa, ut
ammæ violentiâ diu peruſta amiſerint propemodum omnes
lantæ vires, ut vocant,eſſentiales ; flava verò ut in clauſo
aſe uſtulata plus olei, ſulphurisqve nativi adhuc conſer-
ent. Certum qvidem eſt,parum ſalis hoc modo elici, ſed
, qvod elicitur, tanto corpori ſuo deprehenditur accom-
odatius. Si qvis interea velit nigrans illud ſpiſſamentum
oſtea apertis ſubjicere flammis, plus eqvidem ſalis conſe-
vetur,ſed virium plantæ nativarum minus.

Via ſecunda fructuosè utendi plantis, ad certum genus in-
ſionis, vulgò dictæ, referri poteſt, ſed qvod ipſum rarò

hactenus Medici in uſum jam jam enarrandum vocavere, niſi in foliis ſennæ ad purgandum ſine torminibus ſollicitè accommodandis: ubi folia illa non facilè jubent incoqvi aperienti miſturæ, ſed miſturam ferventem foliis frigidis ſuperfundi; ſatis gnari, ebullitionem ſtrenuam non convenire ſennæ, qvòd hoc pacto cum placidioribus partibus, ea qvoqve extrahat, qvæ viſcera arrodunt, & cient in corpore turbas, cùm infuſo ſola (unicâ & ſubitâ ebullitione, ſi neceſſe fuerit, comitata) illa duntaxat, qvæ agunt manſvetiùs, & naturæ congruentiùs, ſoleat prolicere. Et hæc conſvetudo iis hodiè familiaris eſt, qvi in Thée Indico & delitias, & ſanitatem venantur; qvem morem cur non oporteat in uſum qvoqve popularem verti per alia terra germina, cauſam video omnino nullam, cùm & minori tædio ſimilia infuſa bibantur, & paucisſimis hac ratione ſanitas humana conſtet expenſis. Spectamus qvotidie, qvàm ægrè decocta aſſumant ægri, qvam cito ab eorum uſu, præ faſtidio, deſiſtant: iidem tamen cùm vident optimates, & divites qvotidiè plures Thee, Coffeeqve evacuare calices, non difficiliùs iſtuc inducuntur, ut in plantis vernaculis paulatim eorum ſeqvantur conſvetudinem, qvàm atavorum memoriâ ſecuti ſunt mores navarchorum, fœtidum illum ex Indis fumum tabaci in Europam aſportantium; unde prima conſvetudo ad purpuratos Luſitanorum, legatumqve Nicotium tranſijt, atqve ab ijs noviſſimè ad usqve militum, agricolarumqve etiam in ſeptentrione plebeculam. Et hoc qvidem eò ſperandum impenſius, qvò certius eſt, fumum tabaci non facilè in Europâ invenire par ſuccedaneum, Thée autem vicini à plantis

mor-

morborum, ceu appellant, ſpecificis pænè univerſis. Me qvod attinet, jam à pluribus annis, non ſine fructu eam ingreſſus ſum medendi viam, nec facti pœnitet, qvòd morbos alioqvi ferè interpugnabiles longo ejusmodi infuſi ſpecifici uſu domitos ſæpe viderim. Neqve ratio in ambiguo eſt, qvippe fervens illa aqva, dum cruditate jam per calorem victâ plantæ convenienti ſuperfunditur, duo agit: neqve enim tantùm vires ejusdem mobiliores, atqve excitatores ſubitò arripit, ſecumqve concorporat, ſed & mox easdem cum viſceribus immò ſangvine ægri communicat ita calentes, ut eò faciliùs, feliciusqve obſtructiones, dum humores hoc modo fluidiores reddit, qveat reſerare, & flaccidas organorum partes firmare uberiùs. Qvò videri poſſunt, velut fugiente oculo ſpectâſſe Veteres, cùm θερμοποσίαν laudarent, etiam nullâ plantarum admiſtione gravidam. Apparatus autem ſimplicisſimus hic eſt: ℞. Aqvæ fontanæ, qvantum placet, probè incaleſcat ad ignem per horam unam, aut alteram; mox plantæ convenientis malo, conciſæ drachmis qvatuor, vel ſex tantum ejus adhuc ferventis affunde, ut aliqvot digitis emineat: duret hæc infuſio extra ignem ad qvadrantem horæ, aut paullo ultra: interea nè ſegneſcat calor, tantillum ſubinde ferventis illius aqvæ reliqvæ tum vaſculo infundatur, tum affundatur liberaliter exteriùs. Ubi jam ſubtiliorem plantæ virtutem aqva combibit, adeoqve flaveſcit ſatis, poculo excepta, qvantum commodè fieri poteſt, hauritur caldiſſime, ad plures etiam cyathos, ſi id properandæ ſanitatis cura perſvaſerit. Exempla aliqvot iſtiusmodi infuſi, ſeu *Theè ſpecifici* mihi familiaria annectere forſan non erit opere ſupervacuæ.

Thee

Thee Antipilepticum.

℞. *Rad. pœoniæ maris unc. j.*
valerianæ pratenſ. maj.
dentariæ,
filipendulæ,
imperatorib ana drachm. iij.
Fl. lilior. conuall. Mj.
tiliæ.
calendulæ an. M. ß.
Baccar. herbæ Paris. P. j.
Viſci qverni recentioris unc. ß.
Sem. pœon. maris drachm. vj.

Inciſa, & contuſa in vitro aſſerventur in uſum qvotidianum. Egeni, qvibus apparatus ille multarum plantarum gravis eſt, vel ſolum millefolium, vel viſcum qvernum infundant aqvæ ferventi, & uſum ejus diu freqventent.

Thee Antiphiſicum:

℞. *Rad. tuſſilag. unc. j.*
althæ.
conſolid. maj.
Cortic. med ſalicis tenellæ an. drach. ij.
Herb veronic.
bugulæ,
hederæ terreſtr.
ſaniculæ an. Mij.
Muſci pulmonar. ſaxatillis flavi P. ij.
ſem. aniſi unc. ß.
lini drachm. ij.

Inciſa

[I]nciſa, & contuſa in vitro aſſerventur. Egentiores loco [e]jus utantur vel ſolâ veronicâ, vel auriculâ muris, vel hederâ [t]erreſtri, vel muſco ſaxatili flavo.

Thee Antipodagricum.

℞. *Radic. bryoniæ,*
ariſtoloch. rod.
leviſtici an. unc. ß.
Herbæ chamædryos,
chamæpityos,
betonicæ,
cichorij ſylveſtr. an. Mij.
Flor. primulæ veris Mj.
Hermodact. non carioſ.
Semen dauci
leviſtici unc. ß. *Inciſa & contuſa aſſerventur.*

[P]auperculi recipiant vel radicem lappæ minoris flavam, vel [a]ngelicam ſylv. cum toto, vel bellidis minoris flores, & [f]olia, vel radicem, & flores primulæ veris, vel deniqve flores [s]ambuci.

Thee Antinephriticum:

℞. *Radic. filicis mar.*
filipend.
raphan. min.
pimpinell. ſaxifr. an. unc. ß.
Herb. virgæ aureæ, Mij.
ericæ.
heder. terreſtr.

 ſerpill.

ſerpill.
muſc.pulmon.ſaxatil.flav.an.Mj.
Flor. geniſtæ
althææ
parietar. an. Mß.
Semen. violar. Mart.
fraxini,
dauci,
urticæ urent. an. drachm. ij.
petroſelin. drachm. iij.

Qvibus arctior res familiaris, adhibeant vel ſolam radicem petroſelini cum ſuo ſemine, vel radic. taraxici, vel pimpinellæ ſaxifragæ, vel herbam auriculæ muris, vel flores chamæmeli noſtr: vel artemiſiam rubram, vel veronicam, vel ex illis aliqvot.

Thee Antiſcorbuticum.

℞. Radic. raphan. maj. unc. ß.
chelid. min. unc. ß.
morſus diabol.
ariſtol. rot. an. drachm. iij.
Herb. cochlear. rec.
becabung.
naſturt. aqv.
ſiſimbr. cardam. an. Mj.
ſalviæ
betonicæ an. M.
Fl. roſ. canin.
geniſt. an. Mj.

Sem.

Sem. eruc.
naſturt. hyb.
cochlear. an. drachm. ij.
dauci unc. ß.

Hoc infuſum breviori tempore incaleſcat, qvàm cætera, ob volatilem plantarum ſubtilitatem; ſi tamen herbas excluſeris, infundendi ſpatium æqvale cæteris eſto. Plebi hîc ſervierit vel radix raphani maj. vel marini, foliorumqve ejus, vel thlaſpi acerrimum, vel funaria recens, vel trifolium paluſtre, vel deniqve ſedum vermiculare.

Thee ſpleneticum, & Antimelancholicum.

℞. *Rad. fibroſ. belleb. nigr. unc. ß.*
hyron.
ariſtol. rot. an. drachm. iij.
polypod. unc. ij.
Herb. ſcolopendr.
epithymi,
bugloſſ.
ceterach,
meliſſ. an. Mjß.
Lign. aloës. raſp. unc. ß.
Sem. pæon. mar.
aqvileg.
aniſ. an. drachm. v. Inciſa & contuſa aſſerventur.

Vulgus hîc adhibeat vel fumariam, vel meliſſam, vel ſumitates hyperici, vel radicem polypodij, eventu haud dubiè ſalutari, ſi ſatis diu in uſu perſtiterit.

Sed paradigmatum ſatis, cùm in proclivi ſit cuivis non planè hebeti, ad qvemvis morbum plantas in compendio hoc ſignatas pro re natâ accomodare. Id poſtremo hîc intuendum, ut ægri paláto qvodammodo ſatisfiat, nè plantæ advocentur prorſus amari, aut auſteri, aut cæteroqvin alio modo inviſi ſaporis, qvæ bibentem abſterreant, atqve adeò utiliſſimum potionis hujus uſum vel inhibeant, vel retardent. Hinc germinum in ſuperioribus larga affertur ſeges, ut ſeligantur gratiora, neqve enim omnibus probatur ſapor idem, ſed diverſus diverſis. Sed & id advertendum, Thée ſpecificum in morbis fervidioribus, ut cauſo, phrenitide &c. commodiùs propinari tepidum, qvàm pæne fervens. Et qvia publico hæc ſcribuntur, non alienum fuerit indicâſſe, hanc præſervandi, medendiqve ratione etiam claſſibus, copiisqve terreſtribus oppidò convenire, ubi major ferè numerus hominum perit morbis, qvàm ferro hoſtili. Qvid autem facilius? qvàm in tali articulo febricitantibus (de intermittentibus ſermo eſt) *infuſum qvotidianum chamæmeli noſtratis* propinare, in malignis *infuſum ſcabioſæ, ſcordij, morſus diaboli, angelicæ.* Neqve corripientur temere morbis malignis, qvi *infuſo granorum juniperi* ſe qvotidie munierint, nec diarrhœâ, aut dyſenteriâ, qvi infuſo *radicis acori. Mantiſſæ loco*, paucis agere decretum eſt de pharmacis, potiſſimùm inqvilinis, tum iis, qvæ *morbis puerorum*, opponi ſolent, tum qvæ in *chirurgicis* ſalutarem opem pollicentur. Igitur

Morbi infantum, & puerorum curandi ferè ut adultorum, habitâ tamen ratione ætatis, & nutricis, qvæ iisdem propemodum

modum imbuenda medicaminibus, & alimentis, qvibus deberet infans, ſi eſſet provectior; ſpeciatim verò ita progrediendum:

Acores, ſeu *cruſta lactea capiti circumfuſa* poſtulat infuſum, vel ſyrupum florum perſicorum laxantem; item ſyrupum fumariæ, cichorij, borraginis. Caput leniter eluatur decocto malvæ, parietariæ, chamæmeli, pòſt inungatur butyro majali cum momento florum ſulphuris, ſi neceſſe eſt. Vel fiat ungventum ex ſemin. naſturtij hortenſis, & pingvedine ſuillâ. Item affricetur aqva veronicæ freqventer.

Epilepſia, poſt ſyrup. de cichorio cum rhabarbaro, curatur *ſyrupo* flor. & radicum pœoniæ maris, *aqvâ* tiliæ, & *aqvâ ſpirituq́;* ceraſorum nigrorum, *infuſo* aut *aqvâ* radic. valerianæ ſylveſtris, aut ſigilli Salomonis, item pulveris flavi ex lycopodio excuſſi. E collo ſuſpendatur ungula alcis, ſmaragdus, corallia; bregmati imponatur farina tenuis ſuccini, & ſeminis pœoniæ maris.

Pavores in ſomno corriguntur ſemine aqvilegiæ, & pœoniæ maris, item pulvere Marchionis abſtinentiâ à cibo liberaliori.

Catarrhus ſuffocativus (in qvo humor & craſſus è capite in in pulmones confertim irruit, & aſthma difficillimum inducit) tollitur ſyrupo de frangulâ, doſi per intervallâ auctiori, ut ad vomitum inſtigentur etiam, ſi neceſſe eſt, repetitum. Qvòd ſi res in anguſto eſt, propinentur gr. VII, vel IX. vitrioli albi in lacte, ut vomitus abundantior ſeqvatur. Si minùs moleſtè urget, offeratur ſemen violar. Mar-

 tiar.

tiar. per aliqvot dies ad ſcrup. ß. in vino ſcillitico. Suturæ coronali imponatur emplaſtrum ex contuſis limacibus.

Vigiliæ nimiæ ſiſtuntur, poſt uſum ſyrupi roſarum ſolutivi, ſemine papaveris albi, aut ejusdem ſyrupo. Nutrix alatur juſculis, cui incocta lactuca, portulaca, endivia. Tempora inungantur ungvento populeo, cui additæ guttæ aliqvot olei de anetho.

Strabismus, ſi à perversâ conſvetudine eſt, corrigitur larvâ loco, qvo videndum, pertusâ.

Humiditas aurium, nimia, poſt uſum ſyrupi florum perſicorum, curatur ſi nutrix diætæ ſicciori asſveſcat; interea laventur aures urinâ pueri, cui origanum incoctum eſt, & abſtergantur ſæpe linteis carptis.

Dentitio moleſta indicat, fricandas gingivas cerebro leporis, ſangvine criſtæ galli, decocto cancrorum, adipe gallinæ. Si inflammatio adeſt, fricentur gingivæ oleo roſaceo, lacte canino, medullâ crurum eqvi, immò, ſi neceſſitas flagitat, ſcalpello hinc inde aperiantur.

Aphthæ, (in qvibus lingva infantum, & os exculcerantur, veſtiunturqve cruſtâ albâ) poſtulant, ut partes affectæ, præſertim lingva, perfricentur folio ſalviæ aſperiori in aqva ſambuci madefacto, & pòſt decocto chamæmeli mellito cum tantillo terebinthinæ crudæ. Convenit & aqva ſatureiæ, bujulæ, veronicæ, ſerpilli, hederæ terreſtris, juſcula raporum cum ſaccharo, phlegma vitrioli, tinctura florum aqvilegiæ cum ſyrupo dianucum. Vel fricetur lingva aqvâ, in qvâ exſtinctum eſt ferrum, per ſpongiam ſambuci applicita, addito momento diamori, aut mellis roſati.

Tuſſ

ſis violentior indicat ſerpilli infuſum cum ſaccharo, juſcu-
a raporum mellita, decoctum radicis helenij cum ſyr.
iolarum. Pedum inferiora ungantur pingvedine lucij,
ebo hircino, butyro majali, abluantur pedes decocto cha-
næmeli, ſerpilli, verbenæ.

itus lactis, ſingultus, debilitas ſtomachi, reqvirit; ut pars af-
ecta perfricetur oleo cydoniorum, abſinthij, menthæ.
pplicatur & ſacculus ex roſis rubris ſiccis, abſinthio, pu-
gio, chamæmelo, menthâ. Interiùs, poſt uſum ſyrupi ro-
rum ſolutivi, propinetur ſyrupus è roſis ſiccis cum mo-
ento maſtiches, vel thuris.

ca tormina ſedantur ſemine aniſi, Zedoariâ; cauſa tolli-
r ſyrupo de cichorio cum rhabararo: fomentum para-
r ex ſemine anethi, cari, cumini, cannabis, herbâ pulegij,
r. chamæmeli; & ex iiſdem parantur clyſteres.

tio hypochondriorum curatur ſyrupo flor. perſicorum, ſe-
ine aniſi, fœniculi, anethi, cari, pœoniæ maris, radice
eoniæ. Venter inungatur oleo rutæ, abſinthij: empla-
um applicetur de baccis lauri.

nimia adſtrictio ſolvitur hac potione: ℞. Rad. gramin.
. ſenn. an. drachm. ij. pulpæ tamarindorum drachm. vj.
n. aniſi drachm. ij. M. f. infuſum in ſeri lactis ℔. ijß, ſæ-
inde bibat æger. Venter inungatur butyro, in qvo
ercurialis, & atriplex ebulliere, vel ungvento de artha-
â cum oleo abſinthij, & felle tauri, Clyſteres recipiant
er alia muſcerdam.

fluxus tempore dentitionis non ſiſtendus eſt; aliàs offe-
tur ſyrupus de cichorio cum rhabarb. menthæ, cydoni-

orum

orum, aut de roſis ſiccis cum tantillo ſeminis plantaginis, clyſteres admoveantur ex furfure triticeo, roſis rubris, & vitello ovi cum momento terebinthinæ.

Lumbrici excutiuntur ſemine cinæ, & hyperici; placenta ventri imponitur ex ol. abſinthij, felle tauri, & comis tanaceti. Nec parum proderit lac chalybe tinctum, ſi bibatur.

Umbilici prominentia, ſi à flatu eſt, agendum ſemine cari, cumini, aniſi, fæniculi; ſi à rupturâ peritonæi, muſco pruni ſylveſtris, & emplaſtro oxycroceo.

Hernia flatulenta tollitur fomento ex flor. ſambuci, & ſambucinâ aqvâ, oleo chamæmeli, anethi, ruthæ murariæ. Si ruptura usqvam adeſt, fiat linimentum ex oleo roſarum, vitellis overum, gummi tragacanthi; vel adhibenda ligatura cum emplaſtro ſtictico; aut ſi flatus adſunt, cum emplaſtro carminante Sylvij. Sunt & qvi hîc laudent lenticulam paluſtrem, auriculam muris, item tranſitum ſubitum per fiſſam recentiſſimè qvercum. Interiùs convenit pulvis ophiogloſſi.

Calculus Veſicæ poſcit tincturam cinerum leporis ſpiritu juniperi factam, juscula temperata baccis cynosbati juniperi, & alkekengi, item ſemine lithoſpermi, radice petroſelini, ſummitatibus virgæ aureæ: balnea proſunt ex herb. malvæ, parietat. geniſtæ; inunctiones ex ol. lilior. alborum, verbaſci, ſcorpionum.

Urinæ incontinentia ſanatur infuſo fluorum, & ſeminis hyperici, item pulvere gutturis gallinæ, aut oſſis ſepiæ: pecten inungitur oleo roſar. rubrarum, cydoniorum, myrtino Comitiſſæ: balneum paretur ex foliis qvernis cum tantillo ſulphuris, & nitri: diæta infantis, & nutricis ſiccior eſto

Inter

Intertrigo & *ſcabies* albuantur decoctô herb. parietariæ, fl. althææ & malvæ, radicis lappæ acutæ flavæ; poſtea inungantur partes ungvento de nihili albo; applicetur locis dolentibus carpta lintea: nutrix bibat ſerum lactis, cui fumaria, endivia, rad. cichorij, lactuca, borrago, incocta. Ipſe infans hauriat ſubinde ſyrupum de cichorio cum rhabarbaro, aut florum perſicorum. Si locus ulceribus, & ſcabie fœdus eſt, perſpergatur radice ariſtolochiæ rotundæ ſubtilisſimè tritâ inter lintea carpta, aut goſſypium.

Macies è vermibus dorſi & brachiorum emendatur balneis ex cinere qverno, & radice graminis, ſummitatibus hyperici, marrubio albo, ſcordio, ſemine lupuli; poſt perfricentur membra affecta melle, & medullâ panis, ut vermes capita exſerant; qvo cognito, fricentur iterum cruſtâ panis aſperiùs, ut eadem abrumpantur. E collo ſuſpendantur corallia, & ſuccinum.

Rachicis (in qvo malo caput intumeſcit, & tuberculis affligitur, venter tumet, ſpina dorſi cum tibijs, & oſſibus cubiti incurvatur, adeſt torpor, impatientia, reſpiratio difficilis) tanqvam ſpecificum cum agnoſcit *infuſum* filicis floridæ: conveniunt tamen etiam herbæ aperientes, cortex tamariſci, radix filicis maris, capilli Veneris, antiſcorbutica, ſpiritus ſalis armoniaci primus infuſo tamariſci temperatus; item primum ens Veneris Boyleô hîc laudatum.

De ambuſtis videantur, qvæ ſeqvuntur proximè, chirurgica.

Mammæ nutricum ſi *indureſcunt*, foveantur cataplaſmate ex farinâ ſeminis lini, avenæ, fœnigræci, althææ, medullâ pa-

M nis

nis ſiliginei ex lacte, vel aqvâ ſambuci: *ſi tument*, cataplaſmate ex ſemine cannabis, aut lentibus: *ſi nimis lacte exundant*, cataplaſmate ex coriandro, petroſelino, portulacâ cum tantillo aluminis, ſuperimponatur textum illud cœruleum, nobis blaa Filt dictum; non comedat nutrix ad ſatietaten: ſi *rimas agunt*, ungvento pomato, adipe hirci, oleo ovorum, & præcipuè gummi tragacanthi inſperſo.

Claudunt agmen *Chirurgica*, qvæ itidem remediis indigenis debent plurimùm, de qvo hîc paullo explicatiùs.

Abſceſſus, dum pus fit, *inungitur* oleo lumbricorum terreſtrium, vel ipſis lumbricis conqvaſſatis & impoſitis; *maturatur* panis triticei medullâ lacti incoctâ, item pulte avenaceâ applicatâ, ſicut & cataplaſmate ex flor. ſambuci, verbaſci, melle & farina ſiligineâ: *evacuatur* ſcalpello, vel impoſito ſemine ſinapeos cum oleo ovorum, vel inverſo ficu: *mundatur* infuſo radicis ariſtolochiæ rotundæ, centaurij minoris, betonicæ, agrimoniæ: digeſtivum imponitur ex terebinthinâ ſeu reſinâ abietis, & vitellis ovorum: *clauditur* farinâ tritici, pulvere radicis ariſtolochiæ rotundæ, fabarum, & tandem ſuper impoſitis linteis carptis.

Ambuſta, ſi malum tantùm in ſuperficiei eſt, hac viâ curantur: ℞. Albumina ovorum No duo; olei roſacei unc ij. aqv. roſar. unc. i. bene permiſtis imbuantur lintea mollia, & applicentur tepidè, hæreantqve in loco affecto, ſed ſubinde irrigata eodem magmate donec ſanitas redierit: ſub finem qvarti die lintea applicata hinc inde forfice diſcindantur, & ſuperimponatur linteum aliud loco albuminis, vitello imbutum. *Vel* ℞. mucilagin. ſeminis cydonior.

cum

cum aqvâ roſar. factam,& cum oleo lini ſubactam,applica tepidè. *Alij* calcem vivam bene lotam, aut certam cum oleo lini ſubigunt, & tepidè applicant. *Vel* admove mucilaginem corticis tiliæ,& corticis interioris ſambuci. *Vel* decoctum tepidum radicis filicis maris, herbæ craſſulæ, velleris typhæ, linteisqve exceptum applica. *Si cutis non planè ambuſta eſt*, ſed tantùm in rugas contracta, applicari poteſt ſuccus cæparum melle permiſtus. Veſiculæ ante qvartum diem non temerè aperiantur: Poſtea confert ol. populeum, ol.roſaceum, ol. ovorum. *Si ambuſtio ab aqvâ fervente* eſt,applicentur lintea aqvâ tepidâ & tantillo fellis bubuli permiſta. Laudatur & in ambuſtis pæne omnibus lixivium ex cinere ligni tiliæ, cum oleo lini remiſtum, item ℞. aqv. calc. viv. coqve cum ol. lin.donec albeſcat, fiat cum tantillo ceræ emplaſtrum. *Si ab ictu ſclopi caro, & venæ peruſtæ*, infundatur loco affecto ol. coct. hyperici, verbaſci, lini, ſambuci calidiuſculè; & his deficientibus, butyrum liqvando à ſuo ſale liberum. Sedato non nihil dolore, extrahatur globus, ſi qvis ibi hæret, applicetur mox digeſtivum commune, ceu vocant; ex vitello ovorum, terebinthinâ, & oleo roſaceo: turundis inungatur butyrum recens inſulſum cum ungvento baſilico miniri.

ubo ſimplex fricetur oleo communi, in qvo ſulphur tritum deferbuit,vel applicetur cataplaſma & farinâ ſeminis lini,althææ,malvæ, chamæmeli cum oleo liliorum alborum,aut pingvedine gallinæ,aut anatis.

Venereus emollitur emplaſtro de ranis cum Mercurio; & inſtituitur, ſi neceſſe, per Mercurium ptyeliſmus.

Peſtilens foveatur cæpâ in cineribus coctâ, & theriacâ, vel ſcordij pulvere imbutâ, addito ad aperiendum momento fimi columbini. *Vel* imponatur emplaſtrum ex fuligine, & ſinapi. Tutiſſimè, & citiſſimè aperitur hic bubo butyro antimonij liqvido, & poſtea cucurbitulis extrahitur virus. De parotidibus, & carbunculis idem eſto judicium.

Caſus ex alto plerumqve ſangvinem alicubi coagulatum relinqvit, qvi dividi ſolet potu lageæ lupi infuſo, aut decocto radicis rubiæ tinctorum, item herbæ ſerratulæ, & conſolidæ Regalis. *Velſchius* laudat ſtercus ovillum ad dr. ij. tanqvam hîc conveniens ſudoriferum.

Clavi pedum ita tolluntur: foveantur pedes per aliqvot dies ſubinde decocto chamæmeli, malvæ, parietariæ cum cinere fagino: hinc leniter circumcidendi ſcalpello clavi, citra ſangvinem. Poſt applicentur folia ſempervivi majoris, viridi illâ pelliculâ detractâ, ad dies novem, foliorum impoſitionem bis qvotidie renovando; ita radix clavorum obtunditur, & marceſcit. Alij picem ſutoriam diu imponunt, alij ceram viridem, alij contuſam raphani radicem.

Elephantiaſis, ſeu *lepra vulgaris* mitigatur aqvâ ſtillatitiâ ſangvinis ſuilli, infuſo crebro radicis hellebori nigri, herbæ calamenthæ, epithymi, fragorum, fumariæ: *tollitur*, niſi inveteravit admodum, ptyeliſmo per Mercurium ſatis diu continuato. Externa inungantur oleo communi in qvo ſulphur deferbuit.

Eryſipelas,

ryſipelas, ſi *criticum*, levi ſudorifero ex rob. ſambuci,& ſale carduibenedicti ex aqvâ fumariæ expugnatur; exteriùs imponatur pulvis ſiccus & tepidus ex farinâ ſiligineâ, floribus chamæmeli, ſambuci, malvæ roſeæ. *Si gravius eſt,& ſymptomaticum*, convenit miſſio ſangvinis è latere oppoſito; alterandus qvoqve ſangvis potâ aqvâ fragorum, endiviæ, portulacæ, lactucæ, & ſyrupo flor. nymphææ albæ; conveniunt & emulſiones ex 4. ſeminibus frigidis, ſemper attendendo, ne qvid nimis. Deniqve veniendum ad ſudoriferum ſuperius, & externa; inter qvæ laudatur faſcia ex linteo non inſolato, ſed aqvâ ſmegmatis,& ſambuci ſucco ſpisſiori imbuto, atqve ad ventos exſiccato. *Alij* ex ſpiritu vini, camphorâ, lithargyrio, nitro, cretâ miſturam conficiunt,& linteis exceptam applicant. Qvod aliqvando ex frigore contrahitur *eryſipelas* faciei, emendatur miſturâ applicatâ ex ſpir. vini, ſaccharo ſaturni, camphorâ. Si tamen ex nimio vini meracioris uſu, & obſtructione hepatis natum eſt, agendum priùs ſatis diu aperientibus, & abſtinentiâ. Alias in omni eryſipelate laudatur epithema ad eryſipelata, & aliàs inflammationes *Zwelferi*.

icus curatur, ſi carnisficuum triplo admiſceas exuviarum ſerpentum ſimplum, atqve ſubinde applices. *Vel* ſi album græcum in vino diſſolvas, applicesqve. Si accedit *dolor hæmorrhoidum*, applicetur cataplaſma, ex porri recentis Miiij. micæ panis triticeæ librâ ß. croci opt. dr. ß. Miſce in mortario cum lacte caprillo,& admove.

Fiſtula ani, ſi *recens*, curari ſolet diuturno potu infuſi veronicæ, item tincturâ Antimonij: ſi *provectius* malum eſt, inci-

incidenda more crucis fiſtula ad fundum usqve hinc eximenda, qvantum licet, vena mandans, reliqvum ferro candente urendum, metu recidivæ; poſt curandum malum, ut vulnus ſimplex.

Funiculi ſive *catervia* inuruntur ope ſalis fraxini, vel lixivij ſaponariorum calce vivâ roborati, vel lapidis dicti infernalis ex argento in aqv. forti ſoluto & coagulato parati, item butyro Antimonij: *aperti ſervantur* globulis ex ligno hederæ, radice helenij gentianæ, &c.

Fracturæ curantur juſtâ extenſione membri fracti, repoſitione ejusdem, & faſciis, atqve qviete. Idem ferè de luxationibus obſervandum, de qvo uberius ſcriptores Chirurgici.

Ganglion imminuitur impoſitâ manu hominis mortui gelidâ, item emplaſtro de cicuta, item lamina plumbea, Mercurio tantillum inunctâ. Qvandoqve & excuſſima manu rumpitur, & ſanatur. *Veſtingius* mavult laminam auream imponere.

Gangræna ſemimortuam partem oſtendit, *ſphacelus* planè mortuam: hic abſciſſionem citam poſtulat, illa ſacrificationem in vicina carne, & mox applicationem hujus miſturæ, & ex mellis roſati colati unc. iv. ungventi Ægyptiaci unc. ß. calcis vivæ dr. iij. Miſce. Vel cape Mercurium præcipit, & cum ungv. Apoſtolorum miſce, appone. Idem præſtat butyrum Antimonij. *Alij* partem affectam lavant ſpiritu vini ungvento Ægyptiaco medicato, marginesqve inungitur oleo de lateribus. Egeni abluant partem decocto ſcordij, rutæ, alliariæ, abſinthij, urticæ, radic. conſolidæ

lidæ majoris, muria braſſicæ acidâ; foveant admotis pomis putridis. Laudatur & dilutius lixivium ex carbonibus tiliæ; *item* ſtercus anſerinum, qvod intra & extra juvat.

erpes ſimplex impeditur admoto decocto perſicariæ maculoſæ, foliis rubi idæi, oleo ericæ, gummi pruni arboris, ſucco auriculæ muris, aqvâ calcis vivæ ſaccharo ſaturni imbutâ.

flammatio ſive *phlegmone* curátur 1. veneſectione etiam ſi opus, repetita, 2. cucurbitulis in parte adverſa. 3. diſcutientibus ex *radice* althææ, ireos noſtr. *floribus* lilior. alb. meliloti, ſambuci, ebuli, hyperici, *herbâ* ſenecionis, geranij, ſedi majoris, *foliis* herbæ Paris. Si dolor gravis urget, applicetur œſypus, ol. roſaceum, ol. ſeminis althææ cum momento aceti, ſucciqve ſedi majoris. Adjici poteſt tantillum radicis cynogloſſæ cum ſumitatibus ericæ. Diæta ſit refrigerans.

ntigo abluitur aqva florum ſambuci, & fabarum, radicis ſigilli Salomonis, & ſcrophulariæ, item gummi ceraſino in aceto diſſoluto, adito momento farinæ avenaceæ.

dema, ſive tumor ex pituita moleſtus, fovetur cataplaſmate ex hyſſopo, ſemine ſinapios, ſtercore columbino, & diachylo cum gummi: qvòd ſi ad ſuppurationem venitur, addatur digeſtivum ex terebinthina, & vitello ovi.

ronychia, ſive *panaritium* mitigatur, ſi ovo recens excluſo, & adhuc calenti imponatur digitus dolens. *Vel* imponatur mucilagio ſeminis pſyllij cum pingvedine gallinæ. *Si abſceſſus ſupervenit*, is ſcalpello aperiendus, & locus melle roſaceo cum farina lupinorum inungendus. *Vel* imponatur

natur cataplaſma ex herba paronychia prima, bene contuſa.

Pernio avertitur ſevo cervino, aut ſuillo cum ſpiritu horde affricto; *præſens* curatur decocto raporum applicato; *inflammatio comes* tollitur decocto rad. cyclaminis, item mure vivo in duas partes diſſecto & impoſito: *ulcera* ſanantur rapis ſub cinere coctis, contuſisqve & cum pulvere gammari, atqve ungvento roſaceo admotis. Alij applicant cutem halecis fumo indurati. Tutisſimum eſt cerebrum cornicis recens impoſitum. Valet & germen tritic ſub nive adhuc vireſcens, item puls avenacea cum radice ranunculi remiſta.

Porrigo emendatur, ſi caput freqventer abluitur decocto c cerum, & florum malvæ, poſt univerſalia.

Scabies humida ut rectè curetur, purgandus primùm æger p lulis de fumariâ, de lapide Lazuli &c. hinc bibat freqve ter ſerum lactis, in qvo *radix* cichorij, taraxici, lappæ fl væ, ſcrophulariæ, *herba* fumariæ, lupuli, matriſylvæ, n mulariæ deferbuerunt. Laventur & partes decocto *f liorum* betulæ, nepetæ, lichenis, ſcabioſæ, chamæleagni, *f rum* gallij lutei; item allio lacti immerſo perfricent partes affectæ. Juvat & ſuccus ranunculi flammulæ cu adipe ſuillo. Egregiam qvoqve operam præſtat oleum p infuſionem è naſturtio Indico. *Sicca* curatur difficiliu vincitur tamen etiam longo uſu ſucci fumariæ in ſero l ctis, & jusculis, endivia, lactuca, ſpinachia, cichorio, bor gine, epythymo temperatis: item tinctura Antimonij. E ternè adhibeatur hoc ungventum: ℞. pingved. ſuillæ

te

teris unc. iij. liqveſcat ad ignem, percoletur; tum adjice ſulphuris vivi optimè triti, baccarum lauri an. drach. iß. caryophyllor. Indicorum dr. ß. cort. radicis lappæ flavæ ſcr. j. M. F. ungventum. Vel ℞. ſapon. virid. Hollandici unc. iij. florum ſulphuris dr. iij. olei ligni Rhodij gutt. XI. Miſce, affrica. *Ad ſcabiem beſtiarum* adhibent veterinarij oleum betulæ.

Scirrhus, ſeu tumor durus, ex acido nodoſus, curatur *purgatione* per extractum hellebori nigri, ſuccum polydodij, epithymi, & ſeminis violarum; hinc *cataplaſmate* ex radice bryoniæ, althææ, ſemine lini, &c. ſtercore caprillo; tandem emplaſtro de cicuita cum momento adipis cervini. Juſcula omnia temperentur ſcolopendrio, epithymo, fumaria. Neqve hîc inutilia ſunt chalybêa.

Spina ventoſa, ſive oſſium in ſuperficie caries *mitigatur* emplaſtro de ranis cum Mercurio; *curatur* ferro candente. Specificum hîc eſt ſemen cardui porcini tomentoſi ad ſcrupulum unum in juſculo qvotidie, donec reſtituatur.

Verrucæ auferuntur ſucco foliorum ſalicis, ranunculi vulgaris, portulacæ, braſſicæ viridis, & chelidonij majoris, item lacte eſulæ affricto. *Qvidam* lardum inſulſum lunæ naſcenti opponunt, & poſt ſæpe affricant. *Alij* cinerem bryoniæ ſucco bryoniæ permiſtum allinunt. Prodeſt & manus mortui impoſita.

Ulcera præmisſis univerſalibus duo poſtulant, adſtringentia, & ſarcotica; ſed ut muniatur ijs via, præmittendum digeſtivum ex terebinthina, & vitello ovi, donec caro ulceris hinc inde incipiat erubeſcere, Si adeſt ulceri *intemperies*

calida,addendum ungventum de ceruſſa, aqva plantaginis, burſæ paſtoris, roſarum: ſi frigida oleum hyperici, chamæmeli, decoctum ſalviæ,hyſſopi,lavendulæ: ſi *humida*,pulvis marrubij, rad. ariſtolochiæ rotundæ,ſqvammarum ferri: ſi *ſicca*,hydrelæum tepidum, ſuccus malvæ,aut craſſulæ,cum oleo lilior. alborum,& butyro recenti. Inter *adſtringentia*,& *ſarcotica* ſunt millefolium,hedera terreſtris, jacobææ, veronica,abſinthium ſeriphium, pimpinella ſangviſorba, thalictrum, plantago, ophiogloſſum, ſerratula, folia qvercus,& tabaci, lupicrepitus, radix conſolidæ majoris.

Sordida, abluenda lixivio braſſicæ, & corticis fabarum cum melle,atqve tantillo Mercurij præcipitati; vel admoveatur digeſtivo ungventum Ægyptiacum.

Calloſa, poſcunt emollientia, & ſuperficiem erodentia, vel levem in labris ulceris ſectionem, ut renoventur, & ſangvinent.

Fiſtuloſa,aperiuntur medulla ſambuci, radice bryoniæ,gentianæ: qvandoqve & ſectio neceſſaria eſt; qvo facto immittenda radix dipſaci vino incocta, aut centaurium minus,aut radix pimpinellæ ſangviſorbe cum ungvento Apoſtolorum. *Vel*, qvod efficacius ℞. alumin. unc. iß. diſſolve in aqv. comm. ſolutioni affunde limaturam chalybis, coqve, donec aqva dulceſcat; dulcem liqvorem decoqve ad ſpiſſamentum, & ſerva. Poſt ℞. fl. hyperici adhuc nodoſos, fl. centaur. min. fl. verbaſc. qv.pl. extrahe per ſpir. vini tincturam, cui adde dicti magmatis qv. pl. infunde tepidè ulceribus ſinuoſis, ſordidis, fiſtuloſis ſæpe, donec

fundum

fundum obſerves laudabilem. Qvo viſo adde aliqvid tincturæ myrrhæ,& aloês ad conſolidandum. Si magna impuritas adeſt,exedatur illa ære in ſpiritu ſalis diſſoluto.

angrænoſa reqvirunt ea,qvæ de gangrænâ dicta ſuperiùs.

um carie oſſis conjuncta,poſtulant, ut os *denudetur* vel cauſtico,vel radice gentianæ,vel ſectione; *denudatum* ſcalpro radatur ad usqve ſanam partem, vel inuratur ferro candente,ut in ſpinâ ventosâ monitum.

orbutica mundentur aqvâ marinâ, in qvâ abſinthium ſeriphium, & baccabunga bullierunt; & poſtea ſanentur vel emplaſtro de lapide calamitari;vel ungvento, qvod ſeqvitur: ℞. folior. tabaci recentium contuſorum unc. viii.pingved. percinæ unc. iv. radic.conſolid.maj. unc. ß. coqve lento igne ad conſiſtentiam ungventi.

enerea, qvæ *leniuntur* emplaſtro de ranis cum Mercurio; *tolluntur* ptyelismo per Mercurium.

ulnera ita tractantur: 1. eximantur aliena,tela,oſſicula,globi, pili. 2. obligetur vulnus faſcijs, 3. adhibeantur digeſtiva ex terebinthinæ optimæ, aqvâ ſolani lotæ unc. j. farinæ hordei, vel lini dr. j. vitello ovi uno. 4. jungantur partes diviſæ glutinantibus,qvæ ex virgâ aureâ, ſanicula, hyperico, auriculâ muris,mummulariâ, ophigloſſo, bugulâ, veronicâ,millefolio,muſco qverno,pimpinellæ ſangviſorbæ, conſolidæ majoris,& ulmariæ radicibus præparantur in pulveres,ſuccos, olea,balſama,extracta, emplaſtra. Hîc & locum habet oleum fraxini per deſcenſum,& tincturâ ſuccini, atqve florum hyperici; item raſura priapi tauri inſperſa.

Arteriæ vulneri infundatur pulvis gallarum aceto permiſtus, & bene appreſſus, aqva ſtyptica ex alumine, & vitriolo confecta, lupi crepitus in tenues ſectus lacinias, & tandem, ſi opus, cauterium actuale.

Nervis vulneratis auxilio eſt tinctura florum hyperici, balſamum Peruvianum nigrum, oleum lumbricorum, oleum ceræ, & præſertim juniperi non rectificatum, item cerumen aurium.

Venenata vulnera, â telo venenis illito, â morſu animalis irritati, aut rabidi inflicta reqvirunt, ut 1. venenum vel ſuctu cucurbitularum, vel podice columbæ deplumato, vel ſacrificatione eliciatur 2. infundendum vulneri oleum juniperi non rectificatum, ubi priùs theriacâ, ſcordij & gentianæ pulvere, ſucco cæparum, & vino rubro probè elutum eſt. 3. vicinæ partes ligaturis compeſcendæ, nè malum ſerpat verſus nobiles. Interiùs propinetur theriaca, pulvis gammarorum, flores tunicæ, borraginis, bugloſſæ. Ubi nulla ampliùs ſuſpicio veneni, curetur malum, ut vulnus ſimplex. Si *hydrophobia* ſuperveniat, æger aliqvoties ex improviſo in mare præcipitetur; aſſumatqve poſtea pulverem ex flor. rutæ, verbenâ, ſalviâ, abſinthio, artemiſiâ, melisſâ, betonicâ, hyperico, centaurio minori.

Scloporum vulnera, qvia contuſionem, lacerationem, aliqvando & ambuſtionem, & ſubinde venena ſecum ferunt, majorem initiô curam depoſcunt: igitur 1. mitigandus dolor vulneris oleo hyperici, florum verbaſci, lini, lumbricorum, & horum defectu, butyro infuſo. 2. adhibendum digeſtivum ex terebinthinâ, vitello ovi, oleo roſaceo, un-

gvento

gvento baſilico minori cum butyro recenti, idqve omnibus turundis illinendum cum momento myrrhæ,& thuris. Ambuſtio, venenum, læſio arteriæ, qvid reqvirant, ex ſuperioribus petendum. Symptomatis ita ſedatis tractandum id vulnus qvoqve ut aliud ſimplex.

d de ulceribus, vulneribus &c. alij diffusè: diæta ubiqve ſecundum naturam mali gubernanda, ita ut in ulcere, aut vulnere ſicciori ea declinet ad humidum, in humidiori ad ſiccinum,&c. Proinde in corpore, aut ulcere ſicciori multus ſit uſus ptiſanæ hordeaceæ, & juſculorum ſimplicium; in humidiori aſſa probantur magis qvàm elixa, item loco potûs decoctum gvagaci, aut cereviſia, cui coni abietis, cortex fraxini, ſcobs qverna inferbuere. Cicatricum inæqvalitatem impedit amalgama ex plumbo, & Mercurio cum emplaſtro diapom: pholygos parce remiſtum.

T A N T U M.